

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 25 p:nä syyskuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Malkamäki, Marttila, Pekkala, Reinikainen ja Ryömä, H. Puhetta johti Pekkala ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Syy kokouksen koollekutsumiseen.

Puheenjohtaja ilmoitti kutsuneensa tämän kokouksen ja ryhmäkokouksen koolle sen johdosta, että hänelle oli annettu 12 ryhmän jäsenen allekirjoittama kirjelmä, jossa pyydetään ryhmää kutsuttavaksi koolle käsittelemään Etsivän Keskuspoliisin muistioiden ja niihin liittyvien tapausten johdosta syntynyttä tilannetta. (Liite 1)

Edelleen ilmoitti puheenjohtaja, että hänelle on samassa yhteydessä jätetty luonnos välikysymykseksi E.K:n asiasta. (Liite 2)

Sen johdosta, että hallitus oli eduskunnan tämän päiväisessä istunnossa kaatunut, päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että e.m. kirjelmässä mainitusta asiasta ei tällä kertaa tehtäisi välikysymystä.

2 §.

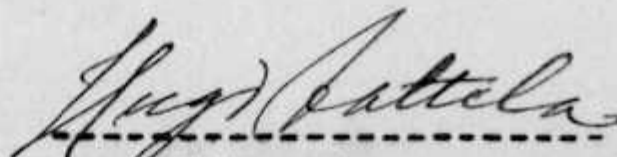
Vastauksemme presidentille.

Keskusteltiin siitä, millä tavalla ryhmän toisen puheenjohtajan, tov. Pekkalan olisi vastattava presidentille saatuaan häneltä kutsun saapua puheilleen hallituskysymyksen johdosta.

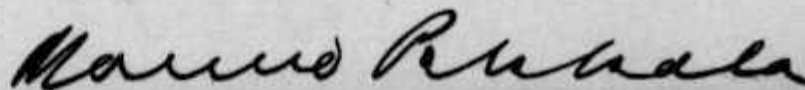
Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin ryhmän vastauksena esittää presidentille seuraavaa:

"Vaalien tulokset osoittavat, että maahan olisi muodostettava selvästi kansanvaltaisella pohjalla oleva hallitus, jossa sosialidemokraatit voivat olla mukana."

V a k u u d e k s i :

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN VARAPUHEENJOHTAJALLE.

Pyydämme, että ryhmä kutsutaan koolle heti eduskunnan tämän päivän istunnon päätyttyä käsittelemään Etsivän Keskuspoliisin promemorioiden ja niihin liittyvien tapausten johdosta syntynyttä tilannetta.

Helsingissä, syyskuun 25 pnä 1936.

Almgren
Mauri Rönkä
Joni Sankari
Eggen
H. H. C. C.
Ossi Keltanen
J. F. Tolonen
J. J. Junttila
Kustaa Risto
Uho Kuvola
H. R. R.
E. K. K.

EDUSKUNNALLE.

Viime elokuun puolivälissä jätettiin Helsingin raastuvanoikeudelle "Ihmisoikeuksien Liitto"-nimisen yhdistyksen rekisteröimisasian yhteydessä kaksi Etsivän Keskuspoliisin promemoriaa, joista toinen on päivätty viime vuoden joulukuussa, toinen tämän vuoden keväälviime päivinä niin suurta huomiota herättäneissä/lä. Näissä promemorioissa pyritään tekemään poliittisesti epäilyksenalaisiksi varsin suuri joukko kansanvallan ja muiden kiitettävien tarkoituksien hyväksi toimivia aatteellisia ja poliittisia yhdistyksiä sekä yksityisiä henkilöitä. Viimeksimainittujen joukossa on herättänyt erikoista huomiota erään nykyisen hallituksen jäsenen nimi, jäsenen, joka asian johdosta on jättänyt paikkansa käytettäväksi.

Hallituksen kyseessäolevan eronneen jäsenen nyttemmin antamien tietojen mukaan on mainitut promemoriat laadittu pääministeri Kivimäen tilauksesta ja toimeksiannosta. Etsivä Keskuspoliisi on ne jakanut paitsi pääministerille myöskin sisäasiainministerille, ulkoasiainministerille, kulkulaitosministerille, yhdistysrekisteritoimistolle ja Turun hovioikeuden kameviskaalille. Yhdistysrekisteritoimistosta ne on annettu Helsingin raastuvanoikeuden käytettäväksi. Aikaisemmin on niitä käytetty tietomateriaalina suojeluskuntien paikallispäälliköiden valistuskursseilla, ainakin Viipurissa.

Edelläesitetyn lisäksi on syytä mainita, että ilmeisesti myös eräät oikeistopiirejä lähellä olevat lehdet ovat ~~muut~~ jo aikaisemmin saaneet puneenaolevat promemoriat tietomateriaalina käytettäväseen. Tästä kaikesta selviää, että maassamme on olemassa valtion vi-

asto, joka hallituksen ainakin useiden jäsenten tieteen ja mandollisesti toimeksiannostakin on toiminut tavalla, jonka tarkoituksena ilmeisesti ei ole voinut olla muu kuin kansalaisten oikeutettujen pyrkimysten ja maamme kansanvaltaisen valtiojärjestyksen vahingoittamiseen tähtäävien pyrkimysten toteuttaminen. Tämän vuoksi onkin mahdollista tyytyä sisäasiainministerin t.k. 22 päivänä antamaan vastaukseen, jossa pääasiassa vain valitettiin puheenaolevien promemorioiden ilmeisesti hallituksen tarkoituksien kannalta liian aikaista julkituloa ja viimeistelemätöntä muotoa. Päinvastoin on pidettävä onnellisena sattumana, että ~~nextuun otettiin nämä asiakirjat ajoissa ovat päässeet julkisuuteen ja~~ nämä asiakirjat ajoissa ovat päässeet julkisuuteen ja että sitä tietä on tullut mahdolliseksi ottaa yllämainitut asiat myös eduskunnassa käsittelyn alaisiksi.

~~Käsiteltäviksi~~

Ylläsanottuun viitaten esittämä valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n

2 momentin suoma oikeutta hyväksemme käyttäen ~~asian~~ hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Onko hallitus tietoisesti edistänyt niitä kansanvaltaiselle valtiojärjestyksellemme vihamielisiä tarkoituksia, joihin puheenaolevien promemorioiden sisältö ja sävy näyttävät viittavaan vai onko Etsivä Keskupoliisi toiminut hallitukselta tai ainakin sen joiltakin jäseniltä tosiasioita salaten, ja jälkimmäisessä tapauksessa,

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä virkakuntamme keskuuteen pesiytyneiden kansanvaltaista valtiojärjestystämme vastaan toimivien voimien vaarattomaksi tekemiseksi ja kansanvaltaisen valtiojärjestyksemme turvaamiseksi?

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 25 p:nä syyskuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Sillanpää, Tanner(ulkomailla), Tervo ja Voionmaa(ulkomailla). Puhetta johti Pekkala ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Syy kokouksen koollekutsumiseen.

Puheenjohtaja ilmoitti kutsuneensa tämän kokouksen koolle sen johdosta, että hänelle oli annettu 12 ryhmän jäsenen allekirjoittama kirjelmä, jossa pyydettiin ryhmää kutsuttavaksi koolle käsittelemään Etsivän Keskuspoliisin muistioiden ja niihin liittyvien tapaus-ten johdosta syntynyttä tilannetta. (Kirjelmä liitteenä v.v. kok. pöytäkirj. 25/9-36)

Edelleen ilmoitti puheenjohtaja, että hänelle on samassa yhteydessä jätetty luonnos välikysymykseksi E.K:n asiasta. (Liitteenä v.v. pöytäkirj. 25/9-36)

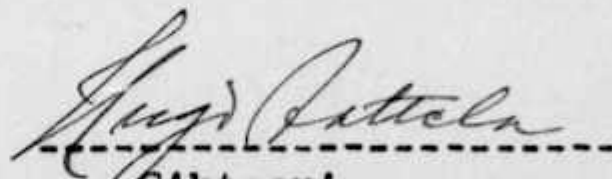
Valmistusvaliokunta ehdotti, että koska hallitus oli eduskunnan tämpäiväisessä istunnossa kaatunut, k.o. asiasta ei tällä kertaa tehtäisi välikysymystä.

Ryömä, M.: Valitti ettei ryhmä ole aikaisemmin tähän asiaan puuttunut. Käytti tilaisuutta hyväkseen torjuakseen jyrkästi väitteen, että hän olisi osallistunut johonkin salaiseen kokoukseen Tukholmassa.

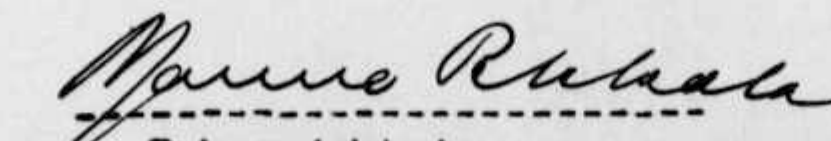
Reinikainen: Varoitti etteivät ryhmän jäsenet turvautuisi epämääräiseltä taholta tarjottuun apuun.

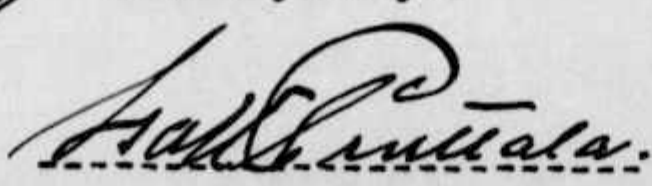
Keskustelun jälkeen hyväksyttiin v.v. ehdotus.

V a k u u d e k s i :

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Puheenjohtaja.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 28 p:nä syyskuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Hakkila, Harvala, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Malkamäki, Marttila, Pekkala, Ryömä, H., Tanner, Tolonen ja Wiik sekä ryhmän jäsen Fagerholm ja puoluetoimikunnan edustajana puoluesihteerä Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Turkin kanssa tehdyn kauppasopimuksen hyväksyminen.

Ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä kannattaisi Suomen ja Turkin välillä tehdyn kauppasopimuksen hyväksymistä.

2 §.

Erikoisasutustoimintalaki.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen laiksi erikoisasutustoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä kannattaisi lakiehdotuksen hyväksymistä.

3 §.

Hallituskysymys.

Puheenjohtaja Tanner selosti hallituskysymyksen nykyistä vaihetta. Eri ryhmien välillä on käyty neuvotteluja hallituksen kokoonpanosta ja ohjelmasta. Maalaisliitolle näyttää nyt olevan erikoisen hyvä halu saada sovittelua aikaan myöskin meidän kanssamme.

Puheenjohtaja oli saanut kutsun saapua presidentin puheille. Hän oli tällöin presidentille lausunut, että nykyinen ajankohta on vakava, joten hallitusta ei enää olisi muodostettava kapealle parlamenttaariselle pohjalle. Uuteen hallitukseen olisi otettava mukaan jäseniä sosialidemokratistisesta puolueesta, maalaisliitosta, ruotsalaisesta kansanpuolueesta ja edistyspuolueesta.

Presidentti oli tiedustellut miksi ei kokoomuspuo-

lue voisi olla mukana hallitusta muodostettaessa. Erikoisen tärkeänä oli presidentti pitänyt puolustusministeri Oksalan pitämistä paikallaan. Presidentti oli ollut sitä mieltä, ettei hallitusta muodostettaessa pitäisin niinkään paljon kiinnittää huomiota puolueisiin, kuin siihen että hallitukseen saataisiin hyviä miehiä.

Myöhemmin oli presidentti vielä soittanut puheenjohtajalle ja ilmoittanut, ettei sosialisteja voida nyt päästää hallitukseen.

Puheenjohtaja totesi, että hallituksen muodostamiskysymyksessä ei nyt näytä parlamenttaarinen enemmistö merkitsevän mitään.

Maalaisliiton eduskuntaryhmän asettamien neuvottelijoiden kanssa keskusteltaessa kävi ilmi, ettei maalaisliittoa ole nyt halukas lähtemään hallitukseen meidän kanssamme. Niukkanen sitä paitsi kytkee presidentin vaalin hallituskysymyksen yhteyteen.

Todennäköiseltä siis näyttää, että syntyy kokoomushallitus, jossa eivät sosialidemokraatit ja ekl:t ole mukana.

Lopuksi puheenjohtaja ehdotti, että ryhmän taholta koetettaisiin vaikuttaa siihen suuntaan, etteivät selvästi kansanvallan pohjalla olevat porvaripuolueetkaan antaisi miehensä hallitukseen, jos presidentti yrittäisi sitä koota hänelle ilmaisemiensa epäparlamenttaaristen kaavailujen mukaan.

Harvala: Tannerin selostus paljasti räikeästi, ettei meillä ole mahdollisuuksia parlamenttaarisen hallituksen muodostamiseen. Olisi mitä toivottavinta, ettei myöskään muodostettaisi yksistään maalaisliittolaisista kokoonpantua hallitusta.

Pekkala: On käynyt ilmi, etteivät sosialidemokraatit nyt saa mahdollisuutta hallituksen muodostamiseen, eikä meitä myöskään oteta mukaan hallitukseen. Nyt olisi saatava aikaan tyypillinen keskustahallitus. Totesi, että hallituksen ohjelmaluonnosneuvotteluissa on päästy hyvänlaiseen tulokseen. Neuvotteluja eri ryhmien kanssa ei pitäisi keskeyttää. Maalaisliittoon olisi koetettava vaikuttaa niin, että he ottaisi-

sivat, jos saavat hallituksen muodostettavakseen, hallituksen jäseniksi 3-4 edistysmielistä henkilöä.

Ryömä, H.: Tuntuu oudolta että meidän täytyy tällaiseen tilanteeseen alistua. Kannatti puheenjohtajan ehdotusta. Ryhmällämme on hyvä linja: parlamenttaarisen enemmistöhallituksen muodostaminen.

Tanner: Piti sangen toivottavana sitä, että maalaisliitto ja ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmäkin saataisiin suostumaan siihen, etteivät nämä ryhmät taipuisi noudattamaan presidentin kaavailuja.

Hakkila: Piti tulevaa presidentin vaalia nykhetken sisäpoliittisen tilanteen ratkaisun avaimena. Presidentin vaaleihin asti olisi saatava muodostetuksi mahdollisimman siedettävä väliaikainen hallitus.

Aaltonen: Puheenjohtaja Tannerin presidentille antama vastaus on varsin kestävä. Me siis pyrimme laajalla kansanvaltaisella pohjalla muodostettavan hallituksen aikaansaamiseen. Maalaisliittokin olisi saatava tämän ohjelman taakse. Tämä asia on sopivalla tavalla saatettava kansan tietoon.

Wiik: Yhtyi Aaltosen lausuntoon. Huomautti että yhteinen ohjelma on parempi kuin yhteinen hallitus.

Harvala: Piti omituisena sitä, että parlamenttaariset puolueet eivät saa maata hallita. Tämän pitäisi johtaa siihen, että tähän maahan saataisiin muodostetuksi vahva parlamenttaarinen **blokki**. Meidänkin pitäisi saada käydä hallituksessa, sillä muuten leviää maahan sellainen käsitys, että tätä maata voidaan hallita ilman meitä. Kannatti neuvottelujen jatkamista hallituskysymyksen ratkaisemiseksi ja edellä mainitsemansa parlamenttaarisen **blokin** aikaansaamiseksi.

Tanner: Piti tärkeänä sitä, että ryhmän taholta neuvotteluja eri ryhmien edustajien kanssa jatketaan. Yhtyi Aaltoseen siinä, että ryhmän kanta hallituskysymyksessä on saatettava julkisuuteen puolueemme lehtien kautta.

Ryömä, H.: Yhtyi Hakkilaan siinä, että olisi saatava muodostetuksi väliaikainen hallitus presidentin vaaleihin asti.

Pekkala: Sanoi maalaisliiton taholta vakuutetun,

että heidän hallituksensa, jos he saavat sen muodostaa, tulisi eroamaan heti kun presidentin vaali on tullut ratkaistuksi.

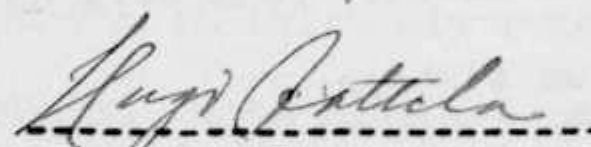
Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle suositella Tannerin tekemän ehdotuksen hyväksymistä sekä neuvottelujen jatkamista maalaisliiton, ruotsalaisen kansanpuolueen ja edistyspuolueen eduskuntaryhmien asettamien neuvottelijain kanssa.

4 §.

Kansanvakuutuslait.

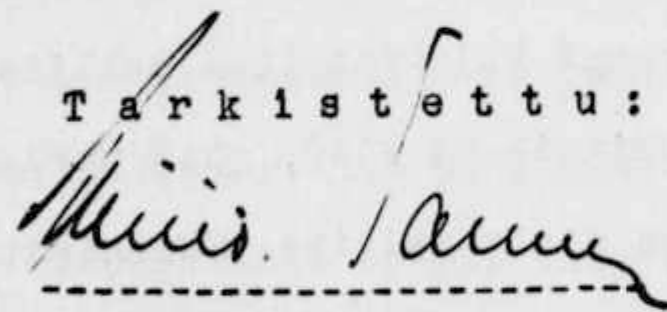
Fagerholmin esityksestä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että kansanvakuutuslakien tullessa eduskunnassa lähetekeskusteluun, ryhmän taholta ei käytettäisi asian tässä vaiheessa lakiehdotuksien hylkäämiseen tähtääviä puheenvuoroja, koska, jos niin tapahtuisi, melkäläinen valio-kuntaryhmä ei enää voisi asiassa tehdä mitään.

V a k u u d e k s i :

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Puheenjohtaja.

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 28 p:nä syyskuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, Bryggari, Karjalainen, Kilpeläinen, Koivulahti-Lehto, Komu, Kosonen, Kujala, Lonkainen, Metsäranta, Muhonen, Pitkäsilta, Puittinen, Räisänen (sairas), Sinisalo, Turkka ja Voionmaa (ulkomailla). Kokouksessa oli myöskin saapuvilla puoluesihteerit Aaltonen ja Suomen Sosialidemokratian päätoimittaja Eino Kilpi. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Turkin kanssa tehdyn kauppasopimuksen hyväksyminen.

Päätettiin v.v. ehdotuksen mukaisesti kannattaa Suomen ja Turkin välillä tehdyn kauppasopimuksen hyväksymistä.

2 §.

Erikoisasutustoimintalaki.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen laiksi erikoisasutustoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä kannattaisi lakiehdotuksen hyväksymistä.

Pyy: Arvosteli eräitä tämän lain toimeenpanossa sattuneita tapauksia. Suuressa valiokunnassa olisi koetettava ottaa selvää siitä kuinka paljon kalliimmiksi tilat tulevat k.o. lain perusteella rakennettuina. Ainakin Wiipurin puolella on niin tapahtunut.

Paasonen: Pyy mainitsemiin tapauksiin olisi kiinnitettävä huomiota.

Pekkala: Huomautti Pyylle että hän yleistää eräät yksityistapaukset.

Pyy: Nyt k.o. lain perusteella rakennettujen tilojen hinta on Viipurin puolella ollut keskimäärin noin 100.000 markkaa, kun vastaavien suurusten tilojen hinta on ollut noin 60.000 markkaa.

Eskola: Pyy esittämistä seikoista olisi puhuttava eduskunnassa.

Pekkala: Tässä sekoitetaan kaksi asiaa: asutustoiminta ja erikoisasutustoiminta. Pyyn mainitsema tapaus sattui silloin kun tätä lakia ensimmäisen kerran sovellettiin käytäntöön. Myöhemmin ei tällaisia erehdyksiä ole sattunut.

Lepistö: Erikoisasutustoiminnassa on saatu hyviäkin tuloksia. Koevuosilla olevien asemaan olisi kyllä kiinnitettävä vakavaa huomiota.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus.

3 §.

Talousneuvosto.

Vahvistettiin aikaisemmin tehty päätös talousneuvoston perustamista koskevan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

4 §.

Kansanvakuutuslait.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätettiin, että kansanvakuutuslakien tullessa eduskunnassa lähetekeskusteluun, ryhmän taholta ei käytetä asian tässä vaiheessa lakiehdotuksien hylkäämiseen tähtäviä puheenvuoroja, jotta ei vähennetä meikäläisen valiokuntaryhmän mahdollisuuksia toimia tässä asiassa.

5 §.

Hallituskysymys.

Puheenjohtaja esitti aluksi puoluetoimikunnan 10/9 ryhmälle lähettämän kirjelmän, jossa kiinnitetään ryhmän huomiota hallituskysymykseen sekä selostetaan puoluetoimikunnan toimenpiteitä tässä asiassa, sekä ilmoitetaan, että puoluetoimikunta puolestaan on valinnut asiaa edelleen kehittämään ja valmistelemaan sekä mahdollisia neuvotteluja käymään toverit Väinö Tannerin, Mauno Pekkalan ja Aleksi Aaltosen. (Kirjelmä liitteenä v.v. pöytäkirjassa 10/9-36)

Puheenjohtaja ilmoitti että hänen ulkomailla ollessaan on puoluetoimikunnan puolesta yhtenä neuvottelijana ollut J.V.Keto.

Tämän jälkeen puheenjohtaja ryhtyi selostamaan hallituskysymyksen nykyistä vaihetta. Eri ryhmien välillä on käyty neuvotteluja hallituksen kokoonpanosta ja ohjelmasta. Ryhmämme taholta on valmistettu ohjelmaluonnos samoin on me-

netelty myöskin maalaisliiton puolesta. Maalaisliitto on nyt sangen taipuvainen neuvotteluihin.

Puheenjohtaja oli saanut kutsun saapua presidentin puheille. Hän oli tällöin presidentille lausunut, että nykyinen ajankohta on vakava, joten hallitusta ei enää olisi muodostettava kapealle parlamenttaariselle pohjalle. Uuteen hallitukseen olisi otettava jäseniä sosialidemokraattisesta puolueesta, maalaisliitosta, ruotsalaisesta kansanpuolueesta ja edistyspuolueesta. Uusi hallitus olisi siis muodostettava laajalle kansanvaltaiselle pohjalle.

Presidentti oli tiedustellut miksi ei kokoomuspuolue voisi olla mukana hallitusta muodostamassa. Erikoisen tärkeänä oli presidentti pitänyt puolustusministeri Oksalan pitämistä paikallaan. Presidentti oli ollut sitä mieltä, ettei hallitusta muodostettaessa pitäisi niinkään paljon kiinnittää huomiota puolueisiin, kuin siihen että hallitukseen saataisiin hyviä miehiä. Presidentti haluaa siis määrävällä tavalla puuttua myöskin muiden ministerien eikä vain pääministerin nimittämiseen.

Myöhemmin oli presidentti vielä soittanut puheenjohtajalle ja ilmoittanut, ettei sosialisteja voida nyt päästää hallitukseen. Puheenjohtaja totesi, ettei presidentti halua muodostaa hallitusta parlamenttaariselle pohjalle.

Myöskin maalaisliitolle on presidentti antanut samantapaisen vastauksen kuin ryhmällemmekin. Maalaisliiton eduskuntaryhmän asettamien neuvottelijoiden kanssa keskusteltaessa kävi ilmi, ettei maalaisliittokaan ole nyt halukas tulemaan meidän kanssamme hallitukseen, koska he pelkäävät sellaisen toimenpiteen hajoittavan omaa puoluettaan. Kuitenkin ovat maalaisliittolaiset halukkaita sopimaan hallituksen ohjelmasta meidän kanssamme.

Puheenjohtajalta oli myöskin tiedusteltu kumpaa me pitäisimme parempana pääministerin paikalle: Oulun läänin maaherraa Pehkostako vai ko eduskunnan puhemiestä Kalliota? Puheenjohtaja oli vastannut ettemme missään tapauksessa toivo Pehkosen tulevan pääministeriksi.

Maalaisliitto kytkee mielellään hallituskysymyksen presidentin vaalin yhteyteen. Ja tärkeänä onkin pidettävä sitä seikkaa, että Svinhufvud ei enää tulisi valituksi pre-

sidentiksi.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä hyväksyisi Tannerin linjan, ja että ryhmän taholta koetettaisiin vaikuttaa siihen suuntaan, etteivät selvästi kansanvallan kannalla olevat porvaripuolueetkaan antaisi miehiään hallitukseen, jos presidentti yrittäisi sitä koota omien epäparlamenttaaristen kaavailujensa mukaan, ja että neuvottelu- ja hallituskysymyksestä jatketaan maalaisliiton, ruotsalaisen kansanpuolueen ja edistyspuolueen eduskuntaryhmien asettamien neuvottelijoiden kanssa.

Ampuja: Jos v.v. ehdotus merkitsee sitä, että myöskin sosialidemokraatit astuisivat hallitukseen, niin siinä tapauksessa v.v. ehdotusta ei olisi hyväksyttävä. Hallitusohjelmasta sen sijaan voitaisiin sopia maalaisliiton kanssa; se olisi ryhmälle ja puolueelle paljon edullisempaa.

Ryömä, M.: Tiedusteli eikö sosialidemokraatit voisi muodostaa hallitusta siten, että ottaisivat mukaan sopivia maalaisliittolaisia vaikkei heillä olisikaan ryhmänsä myöntymystä.

Reinikainen: Kannatti v.v. ehdotuksen hyväksymistä. Ryhmän puolesta neuvottelijoille olisi annettava jokseenkin laajat valtuudet. Olisi koetettava saada syntymään keskustahallitus.

Jokinen, K.: Kannatti neuvottelujen jatkamista maalaisliiton ja keskustan kanssa yleensä.

Tanner: Ampujan suositttelema linja on heikoin. Hallitusohjelma ei paljoa merkitse, koska siitä voidaan toteuttaa se kuin halutaan ja epämieluiset asiat siirtää komiteoiden käsiteltäviksi tai unohtaa hyllylle. Nykyisin vallitseva järjestelmä ei kävele. Ei ole oikein, että meidän työnnetään syrjään ja että meistä ei välitetä. Olisi siis saatava maalaisliiton ja ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän hyväksyminen sille suunnitelmalle, että he eivät antaisi miehiään presidentin kaavaillemaan hallitukseen. Minkähänlaisen hallituksen presidentti siinä tapauksessa saisi kokoon?

Syrjänen: Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Hakkila: Oikeisto pelkää ennenkaikkea sitä, että maalaisliitto ja sosialistit muodostaisivat yhteisen hallituksen. Ampujan suositttelema linja ei enää vetele. Tyytyisin toimitusministeriön presidentin vaaleihin asti. Sen jälkeen voitaisiin tähän kysymykseen palata ja meilläkin olisi silloin nykyistä suurempi sananvalta asiaa päätettäessä.

Ryömä, H.: Olisi keksittävä keinoja kansanvaltaisen rintaman muodostamiseksi parlamenttaaristen oikeuksien puolustamiseksi. On siis noustava presidentin vallankaappausyritystä vastaan. Maalaisliitolta olisi saatava takeet hallitusohjelman toteuttamisesta. Huomautti maalaisliiton keskuudessa yhäti ilmenevistä oikeistovirtauksista, joilla on siinä ryhmässä edustajansa.

Pekkala: Ei ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä v.v. ehdotus. Se meidän on tehtävä oman kunniammekin vuoksi. Ellei parempaa saada aikaan olisi koetettava vaikuttaa keskustahallituksen muodostamisen hyväksi. Tällainen hallitus voisi hoitaa presidenttikysymykseenkin. Tämä asia olisi jokatapauksessa niin hoidettava, ettei nykyinen presidentti tulisi uudelleen valituksi.

Harvala: Huomautti siitä, että porvariston taholta on kyseessä taistelu meitä vastaan. Nyt on tilanne sellainen, että tähän maahan ei saada muodostetuksi parlamenttaarista hallitusta. Tätä vastaan on noustava.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus. Ryhmän kanta päätettiin saattaa presidentin tietoon ja sanomalehtien välityksellä suuren yleisönkin luettavaksi.

6 §.

Lomanpyyntö.

Jussi Raatikainen pyysi vapautusta eduskuntatyöstä lokakuun 2 päiväksi.

Pyyntöön suostuttiin.

V a k u u d e k s i :

Jussi Raatikainen
Sihteeri.

T e r k i s t e t t u :

Matti Tanner
Puheenjohtaja.
Arvo Weiling

Kalle Jokinen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 1 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Fagerholm, Kivisalo, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lonkainen, Marttila, Pekkala, Ryömä, H., Tanner, Tolonen ja Wiik sekä puoluesihteerit Aaltonen ja ryhmän jäsen Salmenoja. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Laki järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta 17 p:nä maaliskuuta 1933 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi lakiehdotuksen hyväksymistä.

2 §.

Uuden jäänsärkijäaluksen rakentaminen.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen uuden jäänsärkijäaluksen rakentamisesta.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi esityksen hyväksymistä.

3 §.

Välikysymys E.K:n muistion johdosta.

Keskusteltiin välikysymyksen tekemisestä E.K:n muistion ja eräiden siihen liittyneiden tapausten johdosta.

Keskustelun päätyttyä päätettiin kahdeksalla äänellä kolmea ääntä vastaan valmistaa laajalla pohjalla liikkuva välikysymys E.K:n muistion ja siihen liittyvien tapausten johdosta. (Vähemmistö halusi tehtäväksi välikysymyksen pääasiassa vain Someron yhteiskoulussa sattuneen tapauksen ja siihen liittyvien seikkojen sekä kouluissa harjoitettavan politikoimisen johdosta.)

Välikysymyksen valmistajaksi ehdotetaan valitta-

vaksi ryhmän jäsen, toveri Wiik.

4 §.

Hallituskysymys.

Puheenjohtaja ilmoitti, että eduskunnan puhemies Kyösti Kallio on saanut presidentiltä tehtäväkseen hallituksen muodostamisen. Kallio on ottanut yhteyden puheenjohtajana kanssa ja ilmoittanut hänelle aikovansa muodostaa hallituksen, jossa olisi kaksi kokoomuslaista ja kaksi edistysmielistä ministeriä ja loput olisivat maalaisliittolaisia.

Puheenjohtaja Tanner oli lausunut Kallion ilmoituksen johdosta, että eduskunnan puhemiehen suunnitelma hallituksen kokoonpanoksi ei tyydytä sosialidemokraattista ryhmää, sillä se ei rakennu parlamenttaariselle pohjalle ja siinä on mukana oikeistoaineksia.

Koska presidentti ei suostu noudattamaan kansanvaltaista linjaa hallituksen muodostamisasiassa, on todennäköistä, että Kallio muodostaa kaavallujensa mukaisen maalaisliittolaisen vähemmistöhallituksen.

Lopuksi puheenjohtaja tiedusteli v.v. mielipidettä siitä, olisiko vielä koetettava vaikuttaa tässä asiassa yleiseen mielipiteeseen ja hallituksen muodostajaankin, Kyösti Kallioon.

Tolonen: Piti enempiä toimenpiteitä ryhmän taholta turhana asian tässä vaiheessa.

Hakkila: Ryhmän on parasta jäädä odottamaan tulevia tapahtumia ja pysyä toistaiseksi vastustuspuolueena.

Pekkala: Ryhmällä ei ole muita mahdollisuuksia kun oppositiossa oleminen.

Wiik: Hallituksen kokoonpanoon olisi kenties koetettava vielä vaikuttaa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, ettei asia anna tällä hetkellä aihetta toimenpiteisiin.

5 §.

Puhemieskysymys.

Keskusteltiin alustavasti eduskunnan puhemieskysymyksestä, mutta jätettiin päätöksen tekeminen seuraavaan kokoukseen.

6 §.

Pohjois-Suomen viljatulliperuutus.

Keskusteltiin hallituksen esityksestä erämlaisen viljatulliperuutuksen antamisesta erälle Pohjois-Suomen asukkailla.

Kysymyksen alusti Salmenoja, joka on valtiovarainvaliokunnan asiaa käsittelemään asettaman jaoston jäsen. Salmenoja lausui mm.: "Ehdotus on syntynyt ns. Janhosen komitean mietinnön perusteella. Mainittu mietintö on ankara vastalause korkeata viljatullia vastaan. Mietintö yrittää kyllä osoittaa viljan viljelyksen heikkoa asemaa pohjolassa, mutta muodostuu-kin vaikuttavaksi kurjuuskuvaukseksi. Hallitus ei ole kuitenkaan ehdotuksessaan mennyt komitean ehdottamaan peruutusjärjestelmään.

Hallituksen peruutusesitys joutuu omituiseen valoon perustelujen alkulauseessa, jossa sanotaan: "Melkoista menojen lisäystä aiheutuu myös siitä, ettei enää ole katsottu voitavan lykätä määrärahan myöntämistä viljatullista syntyvän rasituksen lieventämiseksi Pohjois-Suomen väestölle sekä valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten tasoittamista varten". Lause osoittaa, että viljatulliperuutus esitys on yhteydessä virkamiesten palkkakysymyksen kanssa. Edesmenneen hallituksen kumarrus maalaisliitolle. Hallituksen kumarrusyritystä kuvaa sekin, että kuluvan vuoden budjettiesityksessä (sivu 303) samasta asiasta sanotaan: "Koska Pohjois-Suomen kuntien avustusta Hallituksen mielestä ei voida hoitaa tulliperuutus- ja niihin verrattavin toimenpitein, ehdotetaan, että j.n.e." Vuoden kuluessa hallituksen kanta siis perinpohjin muuttui. Myös momentin teksti on muuttunut. Vuoden 1936 budjettiesityksessä 15 pääluokan III luvun 2 mom. on seuraava: "Avustukset vaikeuksiin joutuneille kunnille". Nyt on 15 pääluokan III luvun 3 mom. seuraavan sisältöinen: "Avustukset viljatullista syntyvän rasituksen lieventämiseksi (kertameno)". Samaan momenttiin on sisällytetty se 4 milj. markkaa, joka ennen oli siirtomäärärahan luontoinen ja annettiin avustuksena kunnille köyhäinhoidossaan käyttämien ruis- ja ohramäärrien perusteella.

Kuten edellä on käynyt selville, ovat Pohjois-Suomen

kunnat jo saaneet vuosina 1934 ja 1935 4 milj. markkaa korvausta köyhäinhoidossaan käyttämistä ruis- ja ohramääristä. Lisäksi on vaikeuksiin joutuneille kunnille annettu avustuksena 4 miljoonaa markkaa ja rahtialennukset tekevät 2,7 milj. markkaa, joten pohjois-suomalaisille on myönnetty erikoisavustuksia yhteensä 10,7 milj. markkaa.

Mitä merkitsee tämä tulliperuutus? Pyrkimystä pae- ta ikävää asiaa, korkeata viljatullia, pohjolassa, mutta jät- tää se rehoittamaan siellä, missä suurviljelijäin edut tun- tuvat sitä vaativan. Kurjuus nähdään osassa maata, ei kaik- kialla. Ei pääse ajatuksesta, että viljatulliperuutus on an- nettujen lupauksien lunastustoimenpide.

Komitea, jonka ehdotus on valtioneuvoston esityk- sen pohjana, huomauttaa, ettei maan eri osien välille voi tehdä tullirajaa. Tässä nyt kuitenkin sellainen yritetään tehdä, koska ne pitäjät, jotka tulisivat ehdotetusta avus- tuksesta osallisiksi, ovat Oulunjoen pohjoispuolella ja Kainuussa.

Hallitus, hyläten usein mainitun komitean ehdo- tuksen kortti- y.m. järjestelmästä, on, kiertäen tullipe- ruutussanaa, ehdottanut, että nyt k.o. 11 milj. markkaa jaettaisiin avustuksena niille Pohjois-Suomen perheille, joiden verotettava tulo on 12,000 markkaa tai sitä alle. Avustusta ajettaisiin niissä 42 kunnassa, jotka sisälty- vät Janhosen komitean mietintöön. Puhutaan myös ehdollises- ti joistakin Kuopion läänin kunnista.

Kuntien luetteloa tarkastamalla huomaa m.m., et- tä siihen sisältyvät Kemin, Kajaanin ja Tornion kaupungit. Niiden mukaan tuloa komitea puoltaa sillä, että näihin kau- punkeihin kuuluu laajat alueet, joilla harjoitetaan maanvilje- lystä, samalla kun niiden rajojen sisällä asuu lukuisasti varatonta tilapäisansiota elävää väkeä.

Viimeksi mainittu määritelmä sopii moneen paikka- kuntaan. Kaikkialla on runsaasti varatonta tilapäisansiota elävää väkeä. Ja etteivät eräät komitean esittämät numerot- kaan ole ainutlaatuisia käy selville vertailllessamme veroäy- rin hintaa ja köyhäinhoitomenoja veroäyriä kohti mainit- tujen Pohjois-Suomen kuntien sekä eräiden muiden kuntien kesken. Esitän seuraavassa eräitä esimerkkejä:

Kunta.	Veroäyri 1935.	Köyhäinhoitomienot vero- äyriä kohti v. 1934.
Kajaani (kaup.)	8:80 (saisi avust.)	2:95
Tornio (kaup)	10:25 (")	2:33
Kemi (kaup.)	11:- (")	4:06
Savonlinna	11:70 (ei saisi av.)	4:32
Suolahti	10:- (")	6:02
Rovaniemi	10:60 (saisi avust.)	2:69
Kerava	9:40 (ei saisi av.)	6:26
Kaarina	11:- (")	7:62
Teisko	9:- (")	6:96
Puumala	12:50 (")	6:86
Karttula	16:20 (")	9:73
Muuruvesi	15:50 (")	9:04
Tervo	12:70 (")	8:85
Pihtipudas	15:- (")	7:94
Halsua	14:- (")	7:64
Kajaanin mlk.	11:50 (saisi avust.)	2:89
Kempele	16:- (ei saisi av.)	9:70
Kolari	11:- (saisi avust.)	2:57
Liminka	14:- (ei saisi av.)	9:23
Oulunsalo	15:- (")	16:52
Lappajärvi	14:- (")	6:-
Pelkosenniemi	7:50 (saisi avust.)	2:13
Simo	8:50 (")	2:82

Esimerkit osoittavat että on paljon kuntia, ja varmaan myöskin kuntien asukkaita, jotka kaipaisivat avustusta.

Hallituksessa esityksessä on muuan ristiriita. Numero- budjetissa puhutaan: "viljatullista aiheutuvan rasituk- sen lieventämiseksi", mutta asianomaisen kohdan perustelu- sa taas sanotaan: "11 milj. markkaa käytettäväksi sellais- ten vähempivaraisten perheiden avustamiseen, joilla on lap- sia elätettävänä". Minkähän takia perusteluissa on vältet- ty viljatullisanaa?

Köyhien avustaminen on tietysti sinänsä kannatettava asia, mutta ei viljatulliperuutuksen merkeissä. Sitäpaitsi 12.000 markan alle jääviä vuosituloisia on paljon Suomessa. Tilaston mukaan v. 1932 niitä oli 803.000, mikä on 81 % kai- kista verotetuista. Paljonko näiden joukossa on perheellisiä

ja paljonko alle 16 vuoden ikäisiä lapsia, ei ole tiedossa. Mutta koska hallitus on saanut tämän selville 42 kunnasta, niin tottapa se olisi saanut sen selville muistakin kunnista.

Mitä tuleekin siihen, että tullin haavoja pitäisi lähkätä toisaalla ja toisaalla jättää ne avoimiksi, niin tätä ei voi puolustaa. Eri asia on köyhien perheiden avustaminen. Mutta viimeksi mainittua hyvää asiaa ei saa valjastaa vissein tarkotusperien palvelukseen. Tunnustettakoon maan kaikki köyhät ja lapsirikkaat perheet samanarvoisiksi ja samanlaiseen avustukseen oikeutetuiksi.

Tällä kohdalla olisi hallituksella ollut erinomainen tilaisuus tuohon tunnustukseen. Jos nimike olisi ollut esim.: "Köyhien lapsirikkaiden perheiden avustamiseksi" ja määräraha 30 milj. markkaa, sekä samalla avustus koskenut vain niitä, joiden verotettava tulo ei ole 6.000 markkaa suurempi, niin mielihyvin kannattaisin tällaista esitystä. Ollinkin tehnyt sellaisen ehdotuksen, mutta minulle on selitetty, että valiokunta ei voi laajentaa avustuksen alaa siitä, missä se on hallituksen esityksessä. Sen vuoksi, koska katson, että avustus ehdotetussa muodossa on vain korkean viljatullin pönkittämisyritys, ehdottaisin että ryhmä kannattaisi määrärahan poistamista. Meidänhän on pyrittävä alempaan viljatulliin. Tällä hetkellä on tilanne sietämätön ja 50 pennin alennus ruukiin tullissa olisi paikallaan."

Pekkala: Valtiovarainvaliokunnan meikäläinen ryhmä on hallituksen esitystä vastaan. Hallituksen esityksessä mainittujen kihlakuntien väestö elää "jumalan selän takana", joten he monestakin syystä ovat erikoisasemassa muuhun osaan maata verraten. Ainakin Pohjois-Suomesta oleville ryhmän jäsenille olisi annettava oikeus äänestää hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta.

Komu: Kannatti hallituksen ehdotuksen hyväksymistä.

Kulovaara: Olemme tehneet tässä tulliperuustusasiasa virheen. Kannatti lämpimästi hallituksen esityksen hyväksymistä.

Kuusisto: Tätä asiaa on vakavasti harkittava ennenkuin siinä ratkaisu tehdään.

Ryömä, H.: Kannatti hallituksen esityksen hyväksymistä ottaen huomioon Pohjois-Suomen erikoiset olosuhteet.

Tanner: Ei ole mitään järkeä siinä, että yksi osa maata asetetaan erikoisasemaan maan muihin osiin verraten. Meillä ei ole mitään syytä kannattaa tämän esityksen hyväksymistä varsinkaan juuri nyt, kun meidän mieltämme ei kysytä hallituksen ohjelman hyväksymisessä. Ehdotusta on jyrkästi vastustettava.

Aattela: Vastusti hallituksen esityksen hyväksymistä.

Pekkala: Kyllä Pohjois-Suomen asukkaat ovat erikoisasemassa maan muiden osien asukkaisiin verraten. Tällä alueellahan ei viljellä ruista. Hallituksen esityksen perusteella saadaan erälle osalle köyhää väkeä avustusta ja tätä ei voida vastustaa.

Kivisalo: Pohjois-Suomesta oleville ryhmän jäsenille olisi tässä asiassa annettava "vapaat kädet".

Hakkila: Vastusti "vapaiden käsien" antamista. Ei ole asetettava keskiaikaisia tullirajoja maan eri osien välille.

Wiik: Valtiovarainvaliokunnan asian johdosta antamiin perusteluihin olisi saatava lisätyksi vaatimus viljatullin alentamisesta.

Keskustelun päätyttyä annettiin hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta kuusi ääntä ja samoin kuusi ääntä sen hylkäämisen puolesta, joten äänet menivät tasan ja puheenjohtaja totesi, että v.v. ei ole tehnyt ryhmäkokoukselle ehdotustaan asiasta.

7 §.

Vesileipärangaistuksen koventaminen.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä vastustaisi vesileipärangaistuksen koventamista koskevan hallituksen esityksen hyväksymistä.

Vakuudeksi:

Antti Aattela
Sihteeri.

Tarkistettu:

Minna Tanner
Puheenjohtaja.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 1 p:nä lokakuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Halonen, Harvala, Huotari, Jokinen, K., Jovero, Kilpi, Lehtokoski, Lumme, Malkamäki, Puittinen, Raatikainen, J., Raatikainen, U., Reinikainen, Sillanpää, Sundström, Swentorjetski, Turkia ja Voionmaa (ulkomailla). Kokouksessa oli saapuvilla puoluesihteerinä Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Laki järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta 17 p:nä maaliskuuta 1933 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä kannattaisi lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ryömä, M.: Ehdotti että ryhmä vastustaisi lakiehdotuksen hyväksymistä.

Kivisalo: Etelä-Hämeen työväenjärjestöjen toimihenkilöt ovat yleensä olleet tyytyväisiä n.s. lentävän poliisin toimintaan. Lakiehdotuksen hyväksymistä ei pitäisi vastustaa.

Komu: Lakiehdotus olisi nyt hyväksyttävä, mutta ei kolmea vuotta pitemmäksi ajaksi.

Linna: Ei vastustanut lakiehdotuksen hyväksymistä. On kyllä sattunut tapauksia, jolloin lentävän poliisikomennuskunnan taholta on ylitetty valtuuksia ja työläisiä kohdeltu mielivaltaisesti.

Kuittinen: Vuoksenlaaksossa on lentävä komennuskunta pitänyt hyvää järjestystä. Kannatti lakiehdotuksen hyväksymistä.

Pyy: Viipurin puolella on lentävä komennuskunta puolueettomasti esiintynyt käyten erilaisissa huvitilaisuuksissa järjestystä valvomassa.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus äänestyksettä.

2 §.

Uuden jämsärkiökaluksen rakentaminen.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta hallituksen esitykseen uuden jämsärkiökaluksen rakentamisesta.

Päätettiin v.v. ehdotuksen mukaisesti kannattaa aluksen rakentamista.

3 §.

Välikysymys E.K:n muistion johdosta.

Keskusteltiin välikysymyksen tekemisestä E.K:n muistion ja eräiden siihen liittyneiden tapausten johdosta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin välikysymys tehdä ja valittiin välikysymysluonnoksen valmistajaksi ryhmän jäsen, tov. Wiik.

4 §.

Hallituskysymys.

Puheenjohtaja Tanner selosti ryhmälle hallituskysymyksen nykyistä vaihetta. Eduskunnan puhemies Kallio on saanut presidentiltä tehtäväkseen hallituksen muodostamisen. Saatuaan hallituksen muodostettavakseen on puhemies Kallio m.m. kääntynyt ryhmän puheenjohtajan puoleen ja selostanut tov. Tannerille suunnitelmiaan. Kallio on ilmoittanut aikovansa muodostaa hallituksen, jossa olisi kaksi kokoomuslaista ja kaksi edistysmielistä ministeriä ja loput olisivat maalaisliittolaisia.

Puheenjohtaja oli ilmoittanut Kalliolle, että hänen suunnitelmansa hallituksen kokoonpanoksi ei tyydytä sosialidemokraattista ryhmää, sillä se ei rakennu parlamenttaarisille pohjalle ja siinä on mukana oikeistoaineksia.

Koska presidentti ei suostu noudattamaan kansanvaltaista linjaa hallituksen muodostamisasiassa, on todennäköistä, että puhemies Kallio muodostaa kaavailujensa mukaisen maalaisliittolaisen vähemmistöhal-

lituksen, jonka takana olisi 80 edustajaa.

Puheenjohtaja ilmoitti vielä, että myöskin ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Furuhjelm on kääntynyt hänen puoleensa hallituskysymyksen nykyisen vaiheen johdosta.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että asia ei tällä kertaa antaisi aihetta toimenpiteisiin.

Ryömä, M.: Tiedusteli eikö jo asian tässä vaiheessa pitäisi ilmaista ryhmän oppositioasenne.

Hakkila: Mauri Ryömän mainitsema seikka tulee esiin myöhemmin.

Ampuja: Tiedusteli eikö ryhmän puheenjohtaja voisi vaikuttaa hallituksen kokoonpanoon.

Wiik: Yhtyi Ampujan ajatukseen. Puhemies Kalliolle voisi huomauttaa, että ryhmä ei toivo herra Kukkosen astusmista opetusministerin paikalle.

Pitkäsiltä: Koska hallituksen kokoonpanossa ei haluta kuulla ryhmän mielipidettä, niin ryhmänkään taholta ei olisi neuvoja tyrkytettävää.

Ryömä, H.: Ei pyytämättä ole neuvoja annettava.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus ja selostus asiasta merkitään pöytäkirjaan.

5 §.

Pohjois-Suomen viljatulliperuutus.

Keskusteltiin hallituksen esityksestä eräänlaisen viljatulliperuutuksen antamisesta avustuksen muodossa eräille Pohjois-Suomen asukkailla.

Kysymyksestä käytti alustavan puheenvuoron ryhmän jäsen Salmenoja. (Katso Salmenojan lausuntoa v.v. pöytäkirjasta 1/10-36)

Kuusisto: Tämä asia sisältyi yhtenä kaikkein tärkeimpänä kysymyksenä maalaisliittolaisten edustajain valtiovarainvaliokunnan viimevuotiseen mietintöön liitettävään vastalauseeseen. Pohjois-Suomi asetetaan erikoisasemaan ja koko muu maa saisi maksaa kustannukset. Tämän esityksen hyväksyminen johtaa siihen, että tullialennuksia ei saada aikaan. Esityksessä ehdotettua avustuksen maksamista ei voida laajentaa koko maata käsittäväksi, kos-

ka hallituksen esityksen laajentamiseen oikeuttavaa alotetta ei ole olemassa. Ryhmän ei olisi tässä asiassa muutettava aikaisempaa kantaansa. Ehdotti että ryhmä vastustaisi hallituksen esityksen hyväksymistä.

Meriläinen: Pohjois-Suomessa ei viljellä viljaa ja tämä seikka heikentää veronmaksukykyä. Kun hallitus nyt kytkee lapsikysymyksen ja osaksi myöskin vähävaraisuuden tämän esityksen yhteyteen, niin sen vastustaminen käy vaikeahkoksi. Hallituksen esitykseen olisi tehtävä se muutos, että ehdotettu 12.000 markan tuloraja olisi alennettava 5.000 markaksi, jolloin avustuksesta joutuisivat osallisiksi vain todelliset pientuloiset.

Pekkala: Pohjois-Suomi on erikoisasemassa: siellä ei viljellä ruista, matkat ovat pitkät ja elintaso on alhainen. Kannatti hallituksen esityksen hyväksymistä niin muutettuna, että tuloraja asetettaisiin alemmaksi, esim. 5.000 - 6.000 markaksi.

Tanner: Täällä ovat jotkut sanoneet, että tässä ei ole kysymys viljatulliperuutuksesta vaan jostakin muusta toisesta asiasta, nim. lapsirikkaiden perheiden avustamisesta. Tällainen väite antaa kuitenkin väärän kuvan nyt k.o. asiasta. Hallituksen esityksen hyväksyminen merkitsee sitä, että viljatullit tulevat naulatuiksi nykyisiin määriinsä. Jos maamme köyhälle väestölle halutaan todella antaa valtion avustusta, niin siihen on olemassa monia keinoja, m.m. voidaan alentaa tulleja. Esityksen hyväksymistä puolustetaan myöskin sillä, että nyt muka tahdottaisiin kokeilla tällaisen avustusmuodon sopivaisuudella. Asia on kuitenkin niin, että jos tämä esitys hyväksytään, niin joudutaan asemaan josta on vaikea perääntyä. Olisi harkitsematonta hyväksyä tätä esitystä täällä kertaa, varsinkaan kun ryhmän mieltä ei ole haluttu kuulla hallituksen muodostamisasiassa.

Kulovaara: Kannatti hallituksen esityksen hyväksymistä.

Lepistö: Pohjois-Suomen köyhän väestön avustaminen ei saa olla yksinomaan maalaisliittolaisten ajettava asiana. Hallituksen esitys menee pitemmälle köy-

hän ja lapsirikkaan väestön avustamisessa kuin aikaisemmin suunniteltu viljatulliperuutus. Kannatti hallituksen esityksen hyväksymistä.

Kilpeläinen: Toivoi että ryhmä kannattaisi hallituksen esityksen hyväksymistä.

Lastu: Ihmetteli sitä miksi eivät meikäläiset Pohjois-Suomen edustajat ole tehneet alotteita sikäläisen köyhän väestön avustamisesta. Vastusti hallituksen esityksen hyväksymistä.

Karjalainen: Maalaisliitto on pitänyt tätä asiaa suurena vaalinumerona. Nyt tämä kysymys olisi saatava pois päiväjärjestyksestä.

Pekkala: Ainakin Pohjois-Suomesta oleville ryhmän jäsenille olisi annettava oikeus äänestää hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta. Halusi torjua väitteen, että esityksen hyväksyminen johtaisi palkkojen alenemiseen Pohjois-Suomessa.

Wiik: Tämän asian ratkaisuun ei saa vaikuttaa se onko se hyödyksi maalaisliitolle vaiko ei. Valtiovarainvaliokunnan mietintöön, joka asian johdosta tullaan antamaan, olisi saatava sisällytetyksi lausuma viljatullien alentamisesta.

Keskustelun päätyttyä annettiin hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta 28 ääntä ja sen hylkäämisen puolesta 21 ääntä.

Kun huomattava määrä ryhmän jäsenistä oli poistunut kokouksesta ottamatta osaa asian ratkaisuun, ja kun asiaa sen laajakantoisuuden vuoksi on syytä vielä harkita, päätettiin kysymys ottaa vielä käsiteltäväksi jossakin myöhemmin pidettävässä ryhmäkokouksessa.

6 §.

Lähetystö.

Ryhmäkokoukseen saapui Asutustilallisten keskusliiton ja virkatalonhaltijain yhdistyksen lähetystö, jonka puolesta ryhmälle luettiin ja jätettiin kirjelmä. (Liite 1.)

Lähetystölle vastasi puheenjohtaja Tanner.

7 §.

Lomanpyyntö.

U. Raatikainen pyysi läheisen omaisen sairau-
den tähden lomaa eduskuntatyöstä lokakuun 2 päiväksi.

Pyyntöön suostuttiin.

Vakuudeksi:

Rajut Rattila
Sihteeri.

Tarkastettu:

Kiis Lamm
Puheenjohtaja.

A. A. Lasku Antti Mäkiläinen

Liite 1 ryhmän pöytäkirjaan 1/10-36.

Sosialidemokraattisen puolueen
eduskuntaryhmälle.

Talouselämä maassamme on huomattavassa nousussa. Tällainen
hyvin ajan tuntu on maatilataloudessakin huomattavissa aikeilla, kuin
metallitalouteen oadann nojautua. Mutta yksinomaan maataloudesta, siis
maanviljelyksestä ja karjanhoidosta elävä maamies ei tällaista nousu-
suuntaa taloudessaan tunne muussa suhteessa, kuin ostettavien tarveai-
neiden hinnan nousussa. Heidän maamiesten asema, joiden joukkoon suu-
ri asutustilallisten joukkoakin kuuluu, ei siis ole ollenkaan parantunut.
Senpö vuoksi taas vuotuismaksuajan lähestyessä asutustilalliset ovat
kin huolissaan, miten saisivat tuon maksusumman kokeen: Vuoden var-
rella on karjantuotteiden myyntirahoista koetettu ehtyä, mitä suin-
kin on voitu. Tavallisuudessa on sykäyn tullen jekunen ruishehto saatu
myytäväksi, jolla on vuotuismaksurahaan täydennetty. Mutta nyt, huo-
non ruisheiden vuoksi ei ruisvaroihin ole koskemista. Rahasto jät aut-
tamattomasti riittämättömäksi ja uutta luottoa on yritettävä saada.

Kun asutustilallisten taloudellinen asema aina siis pysyy näin
vaikeana, olisi valtiotavallan todenteolla otettava ratkaisevampi ote.
Viime kevätistuntoaikaudella hyväksyi eduskunta pennen asutustuoton alen-
tamiseksi 3 %:ksi. Odottaisimme siis, että eduskunta nyt kiirein-
iten käsittelee tätä tarkoitettavan lakialoitteen.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1936.

Asutustilallisten Keskusliiton ja Virkatalonhaltijain

Yhdistyksen puolesta:

Yrjö Quilander Th. Tuomisto
M. Kumlander J. A. Järven
Rauno Toivola

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 2 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Fagerholm, Hakkila, Harvala, Kivisalo, Kulovaara, Kuusisto, Komu, Lehtokoski, Lonkainen, Malkamäki, Marttila, Pekkala, Reinikainen, Ryömä, H., Tanner, Tolonen ja Wiik. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Hallituksen ohjelma.

Puheenjohtaja ilmoitti että hallituksen muodostaja, herra Kallio on hänelle jättänyt laatimansa hallitusohjelman saadakseen tietoonsa ryhmämme kannanoton hänen hallitukseensa ja sen ohjelmaan. Tämän jälkeen puheenjohtaja luki sanotun ohjelman sekä ehdotti, että ryhmän vastauksena hra Kalliolle ilmoitettaisiin seuraavaa:

"Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä on tutustunut hallituksen muodostajan, herra Kallion laatimaan hallitusohjelmaan ja ilmoittaa sen johdosta, että vaikka ohjelman sisältö ei vastaakaan ryhmän toivomuksia tulee ryhmä asiallisesti suhtautumaan tämän ohjelman pohjalla muodostettavaan hallitukseen ja arvostelemaan sitä sen toiminnan mukaan."

Lyhyen keskustelun jälkeen hyväksyttiin puheenjohtajan ehdotus v.v. päätökseksi, sekä ehdotetaan ryhmäkokoukselle, että myöskin ryhmä sen hyväksyisi.

2 §.

Etsivää Keskuspoliisia koskeva välikysymys.

Wiik esitti laatimansa luonnoksen E.K:sia koskevaksi välikysymykseksi.

Valittiin ryhmän puheenjohtaja Tanner tarkastamaan yhdessä tov. Wiikin kanssa tämän välikysymyslunnoksen ja annettiin tov. Tannerille ja Wiikille valtuus välikysy-

30 myksen jättämiseen eduskunnan puhemiehelle.

V a k u d e k s i :

Uuno Pattela
Sihteeri.

T a r k i s t a t t u :

Heikki Ikonen
Puheenjohtaja.

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 2 p:nä loka-kuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Jo-kinen, E., Koivulahti-Lehto, Lonkainen, Raatikainen, J., Raati-kainen, U., Swentorzetski ja Voionmaa (ulkomailla). Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Hallituksen ohjelma.

Puheenjohtaja ilmoitti että hallituksen muodos-taja, herra Kallio on hänelle jättänyt laatimansa halli-tusohjelman saadakseen tietoonsa ryhmämme kannanoton hä-nen hallitukseensa ja sen ohjelmaan. Tämän jälkeen puheen-johtaja esitteli ryhmäkokoukselle sanotun ohjelman.

Valmistusvaliokunta ehdotti että ryhmän vastauk-sena herra Kalliolle ilmoitettaisiin seuraavaa:

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä on tutustunut hallituksen muodostajan, herra Kallion laatimaan hallitus-ohjelmaan ja ilmoittaa sen johdosta, että vaikka ohjelman sisältö ei vastaakaan ryhmän toivomuksia tulee ryhmä asial-lisesti suhtautumaan tämän ohjelman pohjalla muodostetta-vaan hallitukseen ja arvostelemaan sitä sen toiminnan mukaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksi-mielisesti.

V a k u u d e k s i :

August Aattela
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Niilo Tanner
Puheenjohtaja.

Kaimo Laitinen

O. Teltanen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 8 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Fagerholm, Hakkila, Harvala, Kivisalo, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Malkamäki, Marttila, Ryömä, H., Tanner, Tolonen ja Wiik sekä puoluesihteerinä Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Puhemiehen vaali.

Otettiin uudelleen käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen eduskunnan puhemiehen vaaliin.

Tanner: Ehdotti että ryhmä asettaisi oman puhe-miesehdokkaan, jona olisi eduskunnan nykyinen ensimmäinen varapuhemies Hakkila.

Harvala: Kannatti Tannerin ehdotusta ja lausui Hakkilalle sen toivomuksen, että hän hoitaisi puhemiehen tehtävän miehen tavalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi eduskunnan puhemiehen vaalissa Hakkilan valitsemista tälle paikalle.

2 §.

Ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen vaaliin, joka tulee toimitettavaksi siinä tapauksessa, jos тов. Hakkila tulee valituksi eduskunnan puhemieheksi.

Tanner: Ilmoitti että maalaisliittolaiset toivovat saavansa ensimmäisen varapuhemiehen paikan ja ovat asettaneet ehdokkaakseen edustaja Koiviston.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi ensimmäisen varapuhemiehen vaalissa maalaisliiton ehdokkaan valitsemista.

3 §.

Suuren valiokunnan puheenjohtajan vaali.

Sen johdosta että suuren valiokunnan puheenjohtaja Kalliokoski on valittu valtioneuvoston jäseneksi, joutuu sanotun valiokunnan puheenjohtajan paikka täytettäväksi.

Hallituksen vaihtumisen johdosta joutuvat eräiden muitenkin valiokuntien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien ja jäsenten paikat täytettäväksi.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että asian hoitaminen jätettäisiin ryhmän puheenjohtajan Tannerin tehtäväksi.

4 §.

Eräiden entisten poliittisten vankien kirjelmät.

Esiteltiin eräiden entisten poliittisten vankien lähettämät kirjelmät, joita oli kaksi. (Liite 1)

Merkittiin saapuneiksi ja annettiin lähempää tustumista varten valtiovarainvaliokunnan asettaman sisäministeriötä koskevia asioita käsittelevän jaoston puheenjohtajalle tov. H. Ryömälle.

5 §.

Soihdun kirjoitukset.

Keskusteltiin mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä sen johdosta, että Soihtu-nimisen aikakausjulkaisun tämän vuoden syyskuun numerossa oli ollut harhaanmittava kirjoitus, jossa mm. kerrotaan niistä aloteluonnoksista, jotka ovat ryhmässä joko hylätty tai siirretty myöhemmin uudelleen esille otettaviksi.

Ryömä, H.: Ryhmän jäsenille on annettava huomautus siitä, ettei ryhmän sisäisiä asioita ole lupa kertoa vastoin ryhmän ja sen valmistusvaliokunnan tahtoa.

Kuusisto; Kannatti huomautuksen antamista. Hänen tietämänsä mukaan eräät k.o. aloitteista oli valmistettu E. Pekkanen asianaajotoimistossa.

Wiik: Huomautus on paikallaan, mutta ryhmän on omasta toimestaan annettava tietoja julkisuuteen.

Harvala: Soihdussa selostetaan väärällä ja harhaanjohtavalla tavalla ko. asiata. Niinpä siinä kirjoitetaan aloitteista, jotka muka ryhmä on hylännyt. Nehän ovat olleet aloteluonnoksia, eikä niistä vielä ole tehty päätöstä, koska niiden käsittely on siirretty myöhemmin tapahtuvaksi.

Asiasta puhuivat vielä Lehtokoski ja Komu, jotka myöskin olivat huomautuksen antamisen kannalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä aikaisemman päätöksensä mukaisesti päättäisi, että ryhmän jäsenten olisi pidättäytävä antamasta julkisuuteen tietoja ryhmässä käsitellyistä asioista.

6 §.

Keski-Suomen osuuskassaliiton kokouksen asettaman toimikunnan kirjelmä.

Esiteltiin otsikossa mainitun toimikunnan ryhmälle lähettämä kirjelmä, jossa kosketellaan maatalouden perusluotun järjestämiskysymystä.

Merkittiin saapuneeksi ja jätettiin valtiovarainvaliokunnan meikäläisten jäsenten haltuun.

7 §.

Oikeudenkäymiskaaren uudistaminen.

Keskusteltiin ryhmän kannan määrittämisestä oikeudenkäymiskaaren uudistamisesitykseen.

Harvala: Nykyisessä oikeudenkäynnissä on jotakin vinossa, sillä sosialisti ei saa oikeutta.

Hakkila: Nykyäänkin joutuvat tuomarit käyttämään harkintaansa päätöksiä antaessaan. Legaalin todistustapa ei sellaisenaan enää ole käytännössä.

Wiik: Elämme luokkayhteiskunnassa ja tämä vaikuttaa myöskin oikeudenkäyntiin. Oli suostuvainen siihen, että varkaat ja muut rikolliset käsiteltäisiin vapaan todistusteorian perusteella. Poliittiset asiat olisi jätettävä voimassaolevan todistustavan mukaisesti käsiteltäviksi.

Komu: Huomautti että eräissä laeissa on jo vapaa todistustapa käytännössä. Kannatti esityksen hyväksymistä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin 7 äänellä 3 ääntä vastaan kannattaa lepdämässäolevan lakiehdotuksen hyväksymistä.

8 §.

Kansanvakuutuslaki.

Keskusteltiin kansanvakuutuslaista.

Fagerholm: Selosti asian käsittelyä kansanvakuutusvaliokunnassa. Valiokunnassa on suoritettu keskustelu siitä olisiko kansanvakuutus järjestettävä huoltoperiaatteen vaiko vakuutusperiaatteen pohjalle. Valiokunnan ruotsalaisetkin edustajat ovat asettuneet kannattamaan huoltojärjestelmään perustuvaa kansanvakuutusta. Myöskin SAK ja Pienviljelijäin Liitto ovat lausunnoissaan kannattaneet huoltojärjestelmään perustuvaa kansanvakuutusta.

Harvala: Pienviljelijäin Liiton kantaan on vaikuttanut se, että jos kansanvakuutus järjestetään vakuutusperiaatteen pohjalle, niin siitä ei silloin ole pienviljelijäväestölle mitään hyötyä. Sosialidemokraattinen Puolue on myöskin huoltojärjestelmään perustuvan kansanvakuutuksen kannalla.

Tanner: Huomautti että missään maassa ei ole voitu kansanvakuutusta toteuttaa yksinomaan huoltojärjestelmän pohjalla. Pelkäsi sitä, että asia kaatuu, jos asetetaan huoltojärjestelmän kannalle.

Asian johdosta ei tällä kertaa tehty päätöstä.

9 §.

Eräiden tavarain viennin kieltäminen Espanjaan.

Wiik: Esitti harkittavaksi eikä olisi hylättävä hallituksen esitys eräiden tavarain viennin kieltämisestä Espanjaan, sen alusmaihin ja Marokon espanjalaisille alueille.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin, ettei asiaa oteta tällä kertaa käsiteltäväksi.

10 §.

Lomanpyyntö.

Puittinen pyysi oikeutta olla poissa eduskunnan istunnoista viikon ajan 13/10 alkaen.

Pyyntöä puolletaan.

Vakuudeksi:

August Patula
Sihteeri.

Tarkistettu:

W. Tanner
Puheenjohtaja.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 8 p:nä lokakuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Puitinen, Reinikainen, Sillanpää ja Voionmaa (ulkomailla). Puoluesihtööri Aaltonen oli myöskin kokouksessa saapuvilla. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Läsnäolo-oikeus.

Puoluetoveri Nestori Tiainen pyysi lupaa olla saapuvilla ryhmän kokouksessa, suosittelee Uno Raatikainen. Pyyntöön suostuttiin.

2 §.

Puhemiehen vaali.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta puhemiehen vaaliin.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä asettaisi oman puhemiesehdokkaan, jona olisi eduskunnan ensimmäisen varapuhemies Hakkila.

Bryggari: Ehdotti että ryhmän ehdokkaaksi eduskunnan puhemiehen paikalle asetettaisiin Tanner.

Perho: Kannatti Bryggarin ehdotusta.

Linna: Sanoi saaneensa joiltakin maalaisliiton edustajilta tietää, etteivät maalaisliittolaiset kannata Hakkilan valitsemista eduskunnan puhemieheksi. Ehdokkaaksemme olisi asetettava joko Tanner tahi Pekkala.

Ryömä, H.: Kannatti Hakkilan ehdokkuutta.

Aattela: Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Hiltunen: Toivoi että Hakkila hoitaisi miehekkäästi puhemiehen tehtävän.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus.

3 §.

Ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen vaaliin, joka tulee toimi-

tettavaksi siinä tapauksessa, jos tov. Hakkila tulee valituksi eduskunnan puhemieheksi.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmä kannattaisi ensimmäisen varapuhemiehen vaalissa maalaisliiton ehdokkaan valitsemista.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus.

4 §.

Eräiden valiokuntien puheenjohtajien vaalit.

Sen johdosta että suuren valiokunnan puheenjohtaja Kalliokoski on valittu valtioneuvoston jäseneksi, joutuu sanotun valiokunnan puheenjohtajan paikka täytettäväksi.

Hallituksen vaihtumisen johdosta joutuvat eräiden muitenkin valiokuntien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien ja jäsenten paikat täytettäväksi.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että asian hoitaminen jätettäisiin ryhmän puheenjohtajan, tov. Tannerin tehtäväksi.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus.

5 §.

Soihdun kirjoitukset.

Sen johdosta, että Soihtu-nimisessä aikakausijulkaisussa oli ollut harhaannuttava kirjoitus, jossa m.m. kerrottiin niistä aloteluonnoksista, jotka ovat ryhmässä joko hylätty tai siirretty myöhemmin uudeen esille otettaviksi, ehdotti v.v., että ryhmä aikaisemman päätöksensä mukaisesti päättäisi, että ryhmän jäsenten olisi pidätyttävä antamasta julkisuuteen tietoja ryhmässä käsitellyistä asioista.

Hyväksyttiin v.v. ehdotus.

6 §.

Lomanpyyntö.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti myönnettiin Puittiselle lomaa eduskuntatyöstä viikon ajaksi 13/10 alkaen.

Vakuudeksi:

J. Hakkila
Sihteeri.

Varkistettu:

Albin Karonen
Puheenjohtaja.

Alpo Lumme

P ö y t ä k i r j a
=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusva-
liokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa
13 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela,
Harvala, Kivisalo, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Mal-
kamäki, Marttila, Reinikainen, Ryömä, H., Tanner, Tolonen
ja Wiik. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti
Aattela.

1 §.

Valtion tilintarkastajain vaali.

Keskusteltiin ehdokkaiden asettamisesta
valtion tilintarkastajain vaalia varten.

Reinikainen: Ryhmän ehdokkaiksi olisi
asetettava mahdollisimman päteviä henkilöitä. Val-
tion tilintarkastajia ei enää pelätä eikä kunnioi-
teta. Tiedusteli Paasosen elämäntapoja.

Tanner: Kaikki valittavat tilintar-
kastajia heikoiksi tehtävänsä hoitamaan. Asiassa
olisi saatava parannus aikaan. Ryhmän ehdokkaiden
nimeäminen olisi siirrettävä toiseen kokoukseen, jotta
voitaisiin rauhassa harkita ketä ryhmän ehdokkaiksi
asetetaan.

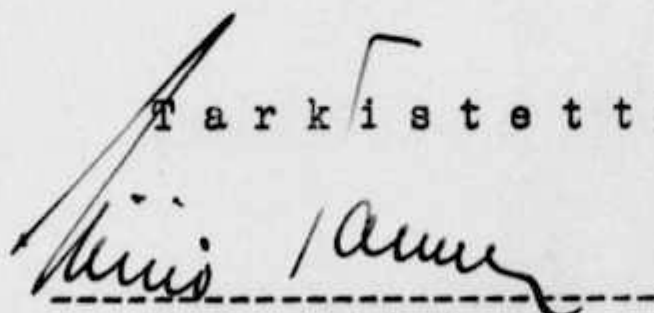
Harvala: Yhtyi edellisiin.

Keskustelun päätyttyä siirrettiin asia
käsittely seuraavaan kokoukseen.

V a k u u d e k s i :

T a r k i s t e t t u :

Puheenjohtaja.

P ö y t ä k i r j a

=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 15 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Hakkila, Harvala, Kivisalo, Kulovaara, Kuusisto, Lehtikoski, Lonkainen, Malkamäki, Marttila, Pekkala, Ryömä, H., Tanner, Tolonen, Wiik ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Jäsenen ja varajäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan.

Katsottiin otsikossa mainitun asian hoitamisen kuuluvan maalaisliiton eduskuntaryhmälle.

2 §.

Valtion tilintarkastajain vaali.

Otettiin uudelleen käsiteltäväksi ryhmän ehdokkaiden nimeäminen valtion tilintarkastajain vaalia varten.

Tanner; Valtion tilintarkastajain työ ei ole ollut tyydyttävää. Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta on ilmoitettu, että he eivät voi tilintarkastajain vaalissa sivuuttaa Hästbackaa. Maalaisliitolla ei ole muita ehdokkaita kuin Tarkkanen ja Koivuranta. Ehdotettiin että ryhmä nimeäisi yhdeksi tilintarkastajaehdokkaaksi Roope Tuhdin.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä nimeäisi ehdokkaikseen valtion tilintarkastajain vaalissa Viljo Rantalan ja Roope Tuhdin ja heidän varamiehikseen Pietari Salmenojan ja J.A.Kosen.

3 §.

Vaaliliitto ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän kanssa tilintarkastajain vaalissa.

Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta oli esitetty pyyntö, että ryhmän valitsijamiehet tekisivät heidän valitsijamiestensä kanssa

vaaliliiton valtion tilintarkastajain vaalissa, auttaakseen siten ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän asettaman tilintarkastajaehdokkaan valituksi tulemista.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa pyyntöön suostuttavaksi.

4 §.

Pankkivaltuusmiesten vaali.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä nimeäisi ehdokkaikseen pankkivaltuusmiesten vaalissa toverit Väinö Tannerin, Johan Helon, Hannes Ryömän ja Eino Kilven.

5 §.

Suomen Pankin tilintarkastajain vaali.

Keskusteltiin ehdokkaiden nimeämisestä Suomen Pankin tilintarkastajain vaalia varten.

Harvala: Tilintarkastajia olisi ehdottomasti vaihdettava. Kieltäytyi ehdokkuudesta ja esitti Paavo Raittisen asetettavaksi yhdeksi tilintarkastajaehdokkaaksi.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän ehdokkaiksi Suomen Pankin tilintarkastajain vaalissa nimettäisiin toverit Kaarlo Harvala, August Kuusisto ja Paavo Raittinen ja heidän varamiehikseen toverit Artturi Aalto, Onni Hiltunen ja Matti Lepistö.

6 §.

Ryhmän jäsenten esiintyminen.

Sen johdosta että oli ilmaantunut aihetta antaa ryhmän jäsenille samanlainen yleinen huomautus kuin edellisenkin ryhmän jäsenille oli annettu, päätettiin että puheenjohtaja Tanner tällaisen huomautuksen ryhmäkokouksessa esittää.

7 §.

Välikysymys.

Puheenjohtaja ilmoitti että ryhmän tekemään välikysymykseen vastataan tiistaina 20/10. Vastauksen sisällöstä ei vielä ole tietoa. Asia olisi taholtam-

me hoidettava niin, ettei välikysymys kohdistuisi nykyistä hallitusta vastaan, vaan E.K:aa ja mahdollisesti myös Puhakkaa vastaan. Eduskunnan hyväksyttäväksi on esitettävä ponsi, joka kohdistetaan Etsivää Keskuspoliisia vastaan.

Voionmaa: Yhtyi edelliseen lausuntoon.

Ryömä, H.: Puhakka on tähän asiaan jokseenkin syytön. Sen sijaan olisi saatava eduskunta antamaan E.K:lle melkoisen yksimielinen tuomio.

Kuusisto: Ei pitänyt E.K. pääsyllisenä vaan toimeksiantajia. Sisäministeri Puhakka on melko yksipuolinen herra. E.K. on valmistanut suuren joukon raportteja, ja jos ne saatettaisiin julkisuuteen nousisi nykyistä paljon suurempi häly.

Wiik: Hallitusta ei olisi kaadettava tämän välikysymyksen yhteydessä. Ei ole ihmeteltävää sitä, jos Kallio onkin solidaarinen Puhakkaa kohtaan.

Voionmaa: Ponnien sanamuoto olisi lopullisesti hyväksyttävä sen jälkeen kun Puhakan vastaus on saatu tietää.

Hakkila: Etsivässä Keskuspoliisissa on paljon huonoa väkeä.

Kivisalo: Huolimatta siitä mitä sisäministeri Puhakka vastaa, on ponnessa sanottava, että Etsivä Keskuspoliisi on perusteellisesti puhdistettava. Sen sijaan on Puhakan vastauksesta jätettävä riippuvaiseksi se miten sisäministeriin suhtaudutaan.

Kulovaara: Ei olisi teiltava muistion kirjoittajaa, koska hän on toiminut käskyn mukaan. Koko laitos on mätä ja siihen on pesiytynyt rikollisia aineksia.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että välikysymys hoidettaisiin ryhmän puolesta siten, ettei hallitus joutuisi sen johdosta eroamaan, ja että eduskunnan hyväksyttäväksi esitettäisiin ponsi, joka kohdistuisi Etsivää Keskuspoliisia vastaan ja vaadittaisiin siinä sanotun laitoksen perusteellista puhdistamista. Suhtautumisesta sisäministeri Puhakkaan päätettäisiin sen jälkeen kun on saatu tietää

hänen vastauksensa sisältö.

Välityksymyskeskustelun hoitamisesta ehdotetaan, että ryhmän puolesta puhuisivat Wiik ja Kuusisto. Ne ryhmän jäsenet, jotka ovat tulleet E.K:n muistiossa merkityiksi, saisivat myöskin esiintyä. Ryhmän puhujien olisi esiinnyttävä hillitysti.

8 §.

Yliopistokysymys.

Puheenjohtaja ilmoitti että ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Furuhjelm on tiedustellut olisiko ryhmä halukas käsittelemään yliopistokysymystä niiden aloitteiden perusteella, jotka ovat lähetetyt perustuslakivaliokunnan käsiteltäviksi. Siinä tapauksessa, että ryhmä suostuisi asian esilleottamiseen, olisi asetettava yhteinen neuvottelukunta.

Voionmaa: Pääministeri on ilmoittanut, ettei hallitus anna enää tämän syksyn aikana esitystä yliopistokysymyksestä. Olisi jätävä odottamaan hallituksen esitystä.

Hakkila: Yhtyi edelliseen.

Kivisalo: Samoin.

Tanner: Kannatti yliopistokysymyksen käsittelemistä e.m. aloitteiden perusteella. Tämä asia on aina edessämme. Jos saamme sen nyt pois päiväjärjestyksestä, niin asemamme vastaisuudessa, m.m. mahdollisten hallitusneuvottelujen sattuessa, on helpompi.

Ryömä, H.: Yhtyi puheenjohtajan kantaan. Jos hallitus antaa asiasta esityksen, voi se johtaa hallituspulaan. Jos me joudumme muodostamaan hallituksen, on tämä kysymys jarruna edessämme.

Harvala: On ymmärrettävää että ruotsalaiset koettavat kiirehtiä asian käsittelyä. Yhtyi puheenjohtajan kantaan.

Keskustelun päätyttyä päätettiin 7 äänellä 6 ääntä vastaan ettei kannateta asian käsittelemistä tämän syksyn aikana e.m. aloitteiden perusteella.

9 §.

Lomapyyntöjä.

Päätettiin puoltaa H. Ryömän ja Pitkäsillan pyyntöjä saada olla poissa eduskunnan istunnosta 16/10-36.

M. Wiik / *A. Kuusisto*
Puhuttiin: Vakuudeksi: Puheenjohtaja. Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 15 p:nä lokakuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, Fagerholm, Hakala, Jokinen, E., Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Kosonen, Lumme (matkoilla), Muhonen, Pekkala (puhujamatkalla), Perho, Pitkäsilta, Puittinen, Rapo, Sventorzenski ja Virtanen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Läsnäolo-oikeus.

Linda Tanner ja Fr. Moisala pyysivät lupaa olla saapuvilla ryhmäkokouksessa.

Pyyntöihin suostuttiin.

2 §.

Lähetystö.

Ryhmäkokoukseen saapui eräs lähetystö Vuoksenlaakson tulva-alueelta, jonka puolesta selvitettiin ryhmälle sanotulla tulva-alueella vallitsevia olosuhteita. Tulva-alue käsittää 10 pitäjää ja noin 12,000 ha maata. Vuoksen tulviminen tekee vaikeaksi viljelyksien laajentamisen. Lähetystön puolesta lausuttiin toivomus, että ryhmä myötävaikuttaisi Vuoksen perkaamista koskevan eduskunta-alotteen hyväksymiseen.

Ryhmän puheenjohtaja Tanner vastasi lähetystölle kiittäen annetuista tiedoista ja ilmoittaen, että ryhmä tulee tutustumaan asiaan.

3 §.

Valtion tilintarkastajain vaali.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän ehdokkaiden nimeäminen valtion tilintarkastajain vaalia varten.

Valmistusvaliokunta ehdotti, että ryhmän ehdokkaiksi nimettäisiin Viljo Rantala ja Roope Tuhti, ja heidän varamiehikseen Pietari Salmenoja ja J. A. Kosonen.

Tanner: Selosti v.v. käytyä keskustelua sekä tarkastajiston nykyistä kokoonpanoa, joka kaipa-

si parannusta.

Hiltunen: Tiedusteli mistä johtuu, ettei Paasosta joku on ollut jo kahdeksan vuoden ajan tilintarkastajana, enkä esitetä tähän tehtävään valittavaksi. Ehdotti että Paasonen nimettäisiin yhdeksi tilintarkastajaehdokkaaksi.

Tanner: Ilmoitti että v.v. on syrjäyttänyt Paason ehdokkudesta sen perusteella, että hänen yksityistä elämäntapaansa ~~ei ole voitu hyväksyä.~~ *vaikuttaa on esitetty muistutuksia*

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin v.v. ehdotus äänestyksettä.

4 §.

Vaaliliitto ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän kanssa tilintarkastajain vaalissa.

Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta oli esitetty pyyntö, että ryhmän valitsijamiehet tekisivät heidän valitsijamiestensä kanssa vaaliliiton valtion tilintarkastajain vaalissa, auttaakseen siten ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän asettaman tilintarkastajaehdokkaan valituksi tulemista.

Valmistusvaliokunta ehdotti pyyntöön suostuttavaksi.

Hyväksyttiin yksimielisesti v.v. ehdotus.

5 §.

Pankkivaltuusmiesten vaali.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin pankkivaltuusmiesten vaalia varten ryhmän ehdokkaiksi nimetä toverit Väinö Tanner, Johan Helo, Hannes Ryömä ja Eino Kilpi.

6 §.

Suomen Pankin tilintarkastajain vaali.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin Suomen Pankin tilintarkastajain vaalia varten nimetä ryhmän ehdokkaiksi toverit Kaarlo Harvala, August Kuusisto ja Paavo Raittinen, ja heidän varamieheikseen toverit Artturi Aalto, Onni Hiltunen ja Matti Lepistö.

7 §.

Ryhmän jäsenten esiintyminen.

Sen johdosta että oli ilmaantunut aihetta antaa ryhmä-

män jäsenille samanlainen yleinen huomautus kuin edellisenkin ryhmän jäsenille oli annettu, esitti puheenjohtaja Tanner v.v. saamansa tehtävän mukaisesti kaikille ryhmän jäsenille vakavan kehoituksen esiintyä arvokkaasti sekä välttämään kapakoita ja liiallista kortinpeluuta.

8 §.

Jäsenen valitseminen ulkoasiainvaliokuntaan.

Sen johdosta että ulkoasiainvaliokunnan jäsen Hakila on valittu eduskunnan puhemieheksi, on hänen tilalleen valittava toinen ryhmän jäsen.

Reinikainen: Ehdotti että ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi valittaisiin H. Ryömä.

Ryömä, M.: Ehdotti että ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi valittaisiin Sundström.

Ehdotuksia kannatettiin.

Keskustelun päätyttyä päätettiin suurella ääntenemmistöllä (ääniä ei laskettu) kuutta ääntä vastaan hyväksyä Reinikaisen tekemä ehdotus.

9 §.

Välikysymys.

Puheenjohtaja ilmoitti että ryhmän tekemään välikysymykseen vastataan tiistaina 20/10. Vastauksen sisällöstä ei vielä ole tietoa.

Valmistusvaliokunta ehdottaa, että välikysymys hoidettaisiin ryhmän puolesta siten, ettei hallitus joutuisi sen johdosta eroamaan, ja että eduskunnan hyväksyttäväksi esitettäisiin ponsi, joka kohdistuisi Etsivää Keskuspoliisia vastaan ja vaadittaisiin siinä sanotun laitoksen perusteellista puhdistamista. Suhtautumisesta sisäministeri Puhakkaan päätettäisiin sen jälkeen kun on saatu tietää hänen vastauksensa sisältö.

Välikysymyksen hoitamisesta ehdotti v.v., että ryhmän puolesta puhuisivat Wiik ja Kuusisto. Ne ryhmän jäsenet, jotka ovat tulleet E.K:n muistiossa merkityiksi, saivat myöskin esiintyä. Ryhmän puhujien olisi esiinnyttävä hillitysti.

Räsänen: Puhakan asema on sellainen, että hän tuskin voi säestyä. Ei voida olla antamatta hänelle moitelauetta.

Ryömä, M.: Puhakan aikaisempikin toiminta on aiheuttanut meikäläisellä taholla tyytymättömyyttä. Yhtyi Räsäsen lausuntoon.

Kuusisto: Olisi otettava selvää siitä miten hallitus suhtautuu sisäministeriinsä.

Ryömä, H.: Pönnen ja keskustelun kärki on kohdistettava Etsivä Keskuspoliisia vastaan. Puhakka on veraten vähän syyllinen E.K:n muistion julkituloon.

Syrjänen: On varottava sitä ettei hallitus tähän kysymykseen kaadu. Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Reinikainen: Eduskunnassa olisi saatava muodostetuksi mahdollisimman suuri rintama E.K. vastaan.

Bryggari: Yhtyi H. Ryömän lausuntoon.

Voionmaa: Ei Puhakkakaan ole kokonaan syytön. Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Tanner: Nyt on mahdollisuus saada eduskunnan hyväksymään ponsi, jossa vaaditaan E.K:n puhdistamista.

Rantala: Kun vaaditaan E.K:n puhdistamista, niin olisi samalla sanottava, että asiaa tutkisi eduskunnan luottamusta nauttiva komitea.

Asiasta puhuivat vielä Lastu, Kuusisto ja Hiltunen.

Keskustelun päätyttyä toimitetussa äänestyksessä hyväksyttiin kaikilla äänillä kahta ääntä vastaan, jotka annettiin Räsäsen kannan puolesta, v.v. ehdotus.

Välikysymyskeskustelun hoitamisesta hyväksyttiin yksimielisesti v.v. ehdotus.

10 §.

Lomanpyyntöjä.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti myönnettiin H. Ryömälle ja Pitkällesillalle lomaa eduskuntatyöstä 16/10-36. Samoin myönnettiin samaksi päiväksi lomaa eduskuntatyöstä Karjalaiselle.

Tarkistettu: Vakuudeksi:
Pönsenjohtaja: *Hugo Aattela*
Sihteeri.

Mauri Tanner
Teijo Rantala

O. Peltanen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka alkoi klo 24 ja pidettiin tarkistajain huoneessa eduskuntatalossa. 20 p:nä lokakuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Harvala, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Reinikainen, Ryömä, H., Tanner, Tolonen ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Välikysymys.

Otettiin käsiteltäväksi suhtautuminen parhailaan eduskunnassa suoritettavan E.K:n muistion johdosta syntyneen välikysymyskeskustelun aikana tehtyihin tai vasta tehtäviin ponsiehdotuksiin.

Maalaisliiton eduskuntaryhmän ponsiehdotus on seuraava:

"Eduskunta, todeten, että etsivän keskuspoliisin tehtäviin kuuluu ennen kaikkea laillista yhteiskuntajärjestystä vastaan vehkeilevien piirien toiminnan paljastaminen, kehoittaa hallitusta valvomaan, ettei sen taholta annettavien tiedoitusten tai muun toiminnan kautta saateta lainkuuliaisia kansalaisia tai laillisia yhdistyksiä epämielisten vihjailujen tai aiheutumien syytösten alaisiksi, ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ruotsalaisen kansanpuoleen eduskuntaryhmän ponsiehdotus on seuraava:

"Kuultuaan herra sisäasiainministerin vastauksen ja sitä seuranneen keskustelun, toteaa eduskunta, että välikysymyksessä mainittujen muistioiden kautta joukko nuhteettomia ja lainkuuliaisia kansalaisia sekä muutamat täysin laillisessa tarkoituksessa toimivat yhdistykset ilman riittävää syytä on asetettu harhaanjotavaan ja niille alentavaan yhteyteen sekä että aatteellisia harrastuksia on tehty epäiltäviksi, mistä on seurauksena ainakin eräiden nimeltä mainittujen henkilöiden

ja järjestöjen osalta on ollut, että ne ovat joutuneet loukkaavien arvostelujen, vieläpä vainon alaisiksi, sekä että nämä seikat, vaikka hallitus niitä valittaa, eivät ole vastauksessa saaneet tyydyttävää selitystä. Eduskunta toteaa edelleen, että hallitus on ryhtynyt ja aikoo ryhtyä toimenpiteisiin tämän tapaisten tapausten ehkäisemiseksi, ja lausuu, että tässä tarkoituksessa etsivän keskuspoliisin toiminta on järjestettävä niin, että kansalaisten perustuslaissa taattuja oikeuksia ei vastaisuudessa saateta vaaraan, ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän ponsiehdotus on luettavana ryhmän pöytäkirjasta 20/10-36.

Tanner: Pääministeri Kallio on ilmoittanut, että hänen mielestään ryhmän pontta olisi lievennettävä. Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän ponsi ei tyydytä hallitusta. Maalaisliiton ponsi ei sano juuri mitään.

Voionmaa: Minua miellyttää ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän ponsi ja siihen olisi meidän yhdyttävä.

Ryömä, H.: Hallitus kaatuisi, jos ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän ponsi tulisi hyväksytyksi. Kannatti ryhmän oman ponnen esittämistä.

Reinikainen: Kun on oma välikysymys, niin pitää olla myöskin oma ponsi.

Kuusisto: Hallitusta ei pitäisi kaataa.

Harvala: Tannerin pontta olisi vielä lyhennettävä siten, että komitean asettamisesta ei puhuttaisi mitään, koska komitea on jo asetettu.

Asiasta puhuivat vielä Ryömä, H., Voionmaa, Reinikainen ja Harvala.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin yksimielisesti eduskunnalle esitettäväksi ryhmäkokouksessa hyväksytty ponsilauselma.

V a k u u d e k s i :

Hugo Rautala
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Matti Launi
Puheenjohtaja.

P ö y t ä k i r j a
=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 20 p:nä lokakuuta 1936. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Eskola, Hiltunen, Kulovaara, Lonkainen, Puittinen, Rapo ja Swentorjetski. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Välikysymys.

Sihteeri luki sisäministeri Puhakan vastauksen, jonka hän tulee eduskunnassa tänään antamaan ryhmän tekemään välikysymykseen, joka koskee E.K:n muistiota.
(Puhakan vastaus liite 1)

Tanner: Ehdotti ryhmän puolesta esitettäväksi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon:

"Kuultuaan hallituksen vastauksen ja sitä seuranneen keskustelun eduskunta toteaa, ettei etsivän keskuspoliisin toiminta vastaa sille asetettavia kohtuullisia vaatimuksia, minkä vuoksi eduskunta odottaa riippumattomien henkilöiden toimesta suoritettavan perinpohjaisen tutkimuksen toimeenpanoa tämän laitoksen järjestelyyn ja toimintaan nähden sekä tämän tutkimuksen tulosten aiheuttamaa laitoksen uudelleen järjestelyä, ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Räsänen: Pani tyydytyksellä merkille, että Puhakan vastauksessa on jo toinen henki kuin aikaisemmin. Vastauksesta käy kuitenkin selville, että muistioden kirjoittamista aijotaan jatkaa. Tätä ei ryhmän pitäisi hyväksyä ja se olisi tuotava ponnessakin julki.

Kivisalo: Puhakan vastaus on monessa suhteessa tyydyttävä. Kaipasi mainintaa siitä, että muistion johdosta kärsimään joutuneille annettaisiin hyvitystä. Tutkimusta on tinkimättä vaadittava.

Reinikainen: Kannatti Tannerin esittämän ponnien hyväksymistä.

Kuittinen: Kannatti Tannerin esittämän ponnin hyväksymistä.

Syrjänen: Piti Puhakan vastausta suurin piirtein tyydyttävänä. Kannatti Tannerin pontta.

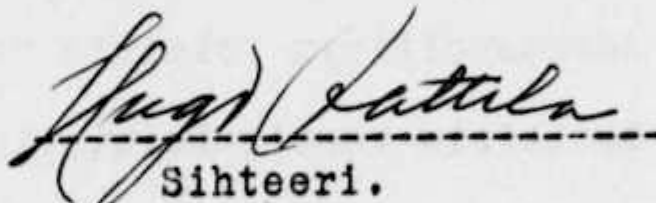
Ryömä, M.: Yhtyi Räisäsen lausuntoon.

Pekkala: Vastenmielisen vaikutuksen teki se, että Puhakan vastauksessa jälleen kiinnitettiin päähuomio kommunisteihin. Sillätavoin luodaan pohjaa vastauksen lopputulokseen. Hyväksyi Tannerin esittämän ponnin. Ryhmän taholta pidettävissä puheissa on sanottava, ettei etsivän keskuspolisiin toimintaa olisi vakinaistutettava ainakaan ennenkuin laitoksessa on perinpohjainen puhdistus toimitettu.

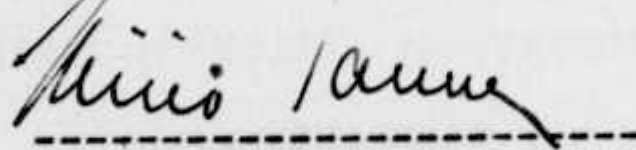
Ampuja: Yhtyi Räisäsen lausuntoon.

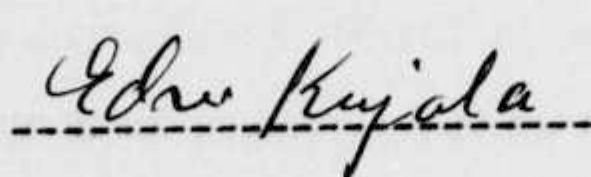
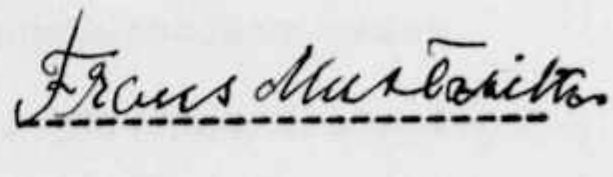
Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin kaikilla äänillä (ääniä ei laskettu) neljää ääntä vastaan Tannerin ehdotus. Ponnin lopullinen tarkistaminen jätettiin v.v. tehtäväksi.

V a k u u d e k s i :

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Puheenjohtaja.

Herra Puhemies.

Herra Puhemies minulle 9 päivää kuluva lokakuuta tiedoksi antamassa kirjoituksessa edustaja K.H.Wiik ja 57 muuta edustajaa ovat, viittaten eräpäisiin n.s. yhteis- ja kansanrintamaliikkeestä laadittuihin muistioihin, valtiopäiväjärjestyksen 37 §in 2 momentin mukaisesti esittäneet hallitukseen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

"Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta Etsivän keskuspoliisin toiminta muodostuisi sellaiseksi, ettei se uhkaa kansalaisten lainmukaisia vapauksia ja pyrkimyksiä; ja

mitä hallitus aikoo tehdä, ettei Etsivän keskuspoliisin yllämainituista "muistioista" koituisi lainkuuliaisille kansalaisille vahinkoa?"

Tähän välikysymykseen on minulla kunnia vastata seuraavaa: valtiolliseen poliisiin tentäviin kuuluu meillä, kuten kaikkialla muuallakin, muun muassa pitää silmällä ja mahdollisuuden mukaan ehkäistä kaikkia yrityksiä ja toimia, jotka ovat tändäytyt valtakunnan itsenäisyyttä tai sen hallitusmuotoa vastaan taikka ovat omiansa järkyttämään valtakunnan yleistä turvallisuutta tai laillista yhteiskuntajärjestystä. Tämä tentävä mainitaan nimennään etsivälle keskuspoliisille 24 päivänä marraskuuta 1927 vahvistetun ohjesäännön 1 §issä. Sen mukaisesti etsivän keskuspoliisin tulee seurata valtiollista toimintaa maassa sekä olla tietoinen siitä, mitä tällä alalla tapahtuu ja, mikäli mahdollista jo etukäteen tuntee hankkeet ja suunnitelmat, joista on syytä varoa, että ne eivät pysy voimassa olevan oikeusjärjestyksen rajoissa. Luonnollisesti on huomio ensi sijassa kiinnitettävä sellaiseen valtiolliseen toimintaan, joka on kielletty tai josta tiedetään, että siinä tändätään kiellettyihin päämääriin taikka edellytetään kiellettyjen keinojen käyttäminen vaikkapa siinä luovallisten päämäärien saavuttamiseksi. Mutta yhtä luonnollista on myöskin, että valtiollisen poliisin valvontatoiminnan tulee erityisesti kohdistua valtiollisessa elämässä esiintyviin uusiin

katsoettiin tarpeelliseksi.

Suomen kommunistinen puolue, joka meillä on kielletty ja jonka toimintaa johdetaan maan rajojen ulkopuolelta, on vuosien kuluessa koettanut usein eri tavoin saada jalansijaa täällä työskennelläkseen maassamme n.s. köyhälistövallankumouksen ja köyhälistödiktaatuurin aikaansaamiseksi. Arvosteltaessa kommunistien toimintaa on muistettava, että missä muodossa sitä harjoitettaneekin ja millä keinoin sen todellista tarkoitusta koetettaneekin salata, sen lopullisena ja tietoisena päämääränä on aina ollut ja on edelleenkin, myös nimenomaisten päätöslauselmien mukaan, nykyisen valtiojärjestyksen väkivaltainen tuhoaminen ja diktatorisen järjestelmän luominen sen sijalle. Jo siihen aikaan, kun meillä vielä toimi julkinen kommunistinen puolue, oli sen rinnalla myös salaisia järjestöjä, koska läheskään kaikki toiminta ei ollut sellaista, että sitä olisi voitu lain varjollaakaan harjoittaa. Kun sitten kommunistien julkinen toiminta kiellettiin ja estettiin, jäi salainen eli, kuten kommunistit itsekin sanovat, illegaalinen, laiton toiminta aluksi ainoaksi toimintamuodoksi. Sitä oli silloin annettujen määräysten mukaan harjoitettava täysin erillisessä, pyryttäytymällä poissa työväen laillisista järjestöistä sekä salaisesti taistelemalla niitä vastaan ja mahdollisuuksien mukaan riittäen niiden toimintaa. Osoittautui kuitenkin pian, että tämän taktiikan avulla ei voitu saada suuria aikaan. Jo vuonna 1933 todettiin, että menestymismahdollisuudet yksinomaan salaisen toiminnan avulla olivat varsin vähäiset ja että sentähden oli etsittävä keinoja, joiden avulla kommunistit voisivat päästä osallisiksi niistä eduista, joita julkinen ja laillinen pidettävä toiminta tarjosi. Mutta kun kommunistit eivät itse voineet perustaa sitä varten tarvittavia yhdistyksiä, kehoitettiin heitä liittymään kaikkiin sellaisiin järjestöihin, jotka ovat oppositiossa voimassa olevaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä vastaan, sekä koettamaan niissä ja niiden avulla toimia kommunismin hyväksi. Niitä erityisesti sosialidemokraattisiin järjestöihin tuli, niin niissä oli toimittava vallankumouksellisen suunnan hyväksi n.s. refor-

mielisiä suuntaa vastaan ja tätä suuntaa edustavien johtajien syrjäyttämiseksi. Täten toivottiin aikaansaavan n.s. työväen yhteisrintama, jonka ei, kuten yli kymmenen vuotta aikaisemmin toisella perusteella suunnitellun, mutta socialidemokraattien vastustuksen takia epäonnistuneen yhteisrintamahankkeen, tarvinnut perustua mihinkään sopimukseen, vaan joka muodostuisi ikäänkuin huomamatta ja jossa kommunistit sitten valtaisivat johdon omiin käsiinsä.

Viimeksi selostamani suunnitelma ei kuitenkaan myöskään johtanut kommunistien tarkoittamaan tulokseen lähinnä siitä syystä, että socialidemokraattisen puolueen johto oli siitä ajoissa tietoinen ja ryhtyi vastustamaan sitä, ja niillä muilla järjestöillä, joita oli suunnitelman toteuttamiseksi käytettävä, oli siinä vain toissijainen merkitys. Sentähden oli toiminta kommunismin hyväksi jälleen organisoitava uudelleen. Tällöin ei ollut tarkoitus kokonaan luopua entisistä toimintamuodoista, vaan niiden kahden renkaan ympärille, joista sisemmän piti muodostaa varsinainen kommunisti ja ulomman n.s. yhteisrintama, oli luotava vielä kolmas, huomattavasti nöllempi rengas, n.s. kansanrintama, johon oli yhdistettävä eräiden harvojen, myös laajoissa porvarillisissa piireissä kannatettujen pyrkimysten ympärille mitä erilaisimpia järjestöjä, näiden edes tietämättä sitä, että kommunisteilla oli aikomus, mikäli siihen tilaisuutta ilmaantui, käyttää tätä rintamaa omiin tarkoituksiinsa. Tämän n.s. kansanrintaman tuli olla poliittisesti puolueeton ja nojautua ainoastaan siihen yhteyteen, jonka samojen pyrkimysten ajaminen perusti. Ei siis edellytetty ~~mitään~~ edes tietoisuutta siitä, että tällainen rintama aiottiin luoda, saati sitten mitään sopimusta siihen liittymisestä.

Ajatus n.s. kansanrintaman luomisesta syntyi jo vuonna 1934. Suunnitelmaa oli valmistavasti käsitellyt kominternin toimeenpaneva komitea, joka oli antanut siihen suostumuksensa, mutta itse kominternin päättävä elin, sen maailmankongressi, ei silloin ollut asiaa vielä käsitellyt.

Kysymys n.s. kansanrintaman luomisesta tuli käsiteltäväksi

Kominternin keuhk- ja elokuussa 1935 pidetyssä VII maailmankongressissa. Siellä esitettiin asiasta alustus, jossa kansainrintamahanketta tarkoin selostettiin ja mainitsenalla, että hankkeen tarkoituksena oli kommunistien ja kommunististen osastojen kouluttaminen, kuten sanat kuuluivat, "Trojan punheveesen" tavoin sellaisiin järjestöihin ja piireihin, jotka eivät suosineet kommunismia. Aluksi oli kommunistien niissä piireissä esiinnyttävä vain eräiden niiden harrastuksiin kuuluvien pyrkimysten kannattajina, mutta myöhemmin oli kehoitettava saada niissä esille kommunistien ohjelman sisältäviä poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia kysymyksiä. Maailmankongressi hyväksyi päätöksensä 7 ja 8 kohdassa n.s. kansainrintamasuunnitelman nimenomaan painostamalla, että sillä oli tarkoituksena valmistaa tietyt proletaristiselle vallankumoukselle ja diktatuurille. Alustuksessa oli tästä lausuttu m.m.: "Kominternin taistelun peruauttamattomana päämääränä on maailmanvallankumous ja kansainvälisen köyhälistö-diktatuurin pystyttäminen." Saman päämäärän vahvistettiin vielä eräissä kommunistipuolueen kokouksissa joitakin kuukausia myöhemmin seuraavin sanoin:

"Taktikka voi muuttua, mutta Kominternin yleislinja, sen kuresi kohti proletaristista vallankumousta pysyy horjumattomana ja muuttumattomana."

Suomen kommunistinen puolue piti syyskuussa 1935 VI puoluekokouksensa, jossa se teki n.s. kansainrintama-asiansa Kominternin VII maailmankongressin päätöksiä vastaavat päätökset. Pitkistä päätöslauselmista mainitsen vain niiden ytimen, joka kuuluu:

"Tämä taistelu kansan vihollisia vastaan ei voi päättyä muuten kuin niiden lopulliseen kukistumiseen ja työtätekevien todellisen kansanvallan, sovjetivallan perustamiseen Suomessaakin."

Kun oli tiedossa, että kommunisteilla oli tarkoitus edellä mainituin tavoin pyrkiä erinäisten julkisesti toimivien yhdistysten ja kansalaispiirien kanssa sellaiseen yhteistoimintaan, josta itse toiminnan laadun perusteella ei ollut mitään pahaa sanottavana, mutta jota aiottiin kommunistien tunnetulla ja

koetulla taidolla käyttää hyväksi kommunistisia pyrkimyksiä ajat-
taessa, ^{pidettiin} ~~että~~ ^{ena} tarpeellista saada yhtenäinen selostus n.s. kansan-
rintamaliikkeestä, sen tarkoituksesta sekä esiintymisestä ja mah-
dollisista saavutuksista Suomessa. Tämä ^{pidettiin} ~~on~~ ^{ena} tarpeellista myöskin
siitä syystä, että voitaisiin, mikäli siihen aihetta ilmaantui-
si, veroittaa asianomaisia kommunistien aikeista, jotka ainakin
useimmilla kysymyksessä olevista järjestöistä ja niiden toimi-
henkilöistä olivat silloin ilmeisesti täysin tuntemattomat. Se
seikka, että n.s. kansanrintamahanke on sittemmin meillä raumanut
jotensakin tyhjiin, ei luonnollisesti voinut vapauttaa valtioval-
taa tätä hanketta aikanaan tarkkaillemasta. Selostuksen laatiminen
annettiin erälle etsivän keskuspoliisin virkamiehelle, jom sen
suoritti enimmältä osalta varsinaisen virkatoimensa ulkopuolella
sekä nojautumalla pääasiallisesti ulkomaisissa sanomalehdissä ja
julkaisuissa olleisiin tietoihin. Tällaisia, hallitusta tai sen
niitä jäseniä varten, joiden virkatoimintaa asia lähinnä koskee,
tarkoitettuja selostuksia ei edellytetä etsivää keskuspoliisia
koskevissa määräyksissä ja ohjeissa, vaikka niitä on silloin täl-
löin, kuitenkin vain harvoin ja joka kerta erikseen annetusta
määräyksestä, laadittu. Sentähden ja kun asianomainen virkamies,
joka ei aikaisemmin ole mainitunlaista tehtävää suorittanut, ei
saanut mitään erityisiä ohjeita työtään varten, ei hän ole laa-
tiessaan selostusta eli muistiota, jonka edellinen osa valmistui
joulukuulla 1935 ja jälkimmäinen toukokuulla 1936, noudattanut
~~muistia~~ ^{muistia} ~~niitä ohjeita, joita etsivän keskuspoliisin on lausunnois-~~
~~sa ja ulospäin menevissä tiedoituksissa noudatettava.~~ ~~Muistia~~
~~ei muistion muodollinen puoli vastaa niitä vaatimuksia, joita on~~
~~asetettu, jotta julkisuudessa ei voitaisi väärin johtopäätöksiä~~
~~t tehdä, ja sisältää varsinkin sen jälkimmäinen osa eräitä päätel-~~
~~miä ja lausumia, joihin sellaisenaan ei voida yhtyä, ja on vai-~~
~~litettavaa, että niiden johdosta on voitu tehdä johtopäätöksiä,~~
~~joita ei ole tarkoitettu. Kukaan niistä, jotka olivat muistion~~
~~ennen sen julkituloa lukeneet, ei ollut kuitenkaan tullut aja-~~
~~telleeksi, että siitä voitaisiin tehdä sellaisia johtopäätök-~~
~~siä, kuin julkisuudessa ja myös välikyösynyksen perusteluissa on~~

tenty, tahi että erinisten nimien mainitseminen muistiossa selostettujen yhdistysten tai yhteenliittymien yhteydessä voisi saattaa niiden nimien kantajat siihen valoon, että ne olisivat työskennelleet kommunistien hyväksi. Mainittakoon myös, että muistion molemmat osat käsittävät yhteensä 27 kanceella tiheästi kirjoitettua sivua, joista kirjoittajan on päätelty kättä-
vät ehkä 1 sivun.

Mitä kysymyksessä olevan muistion sisältöä ja tarkoitukseen vielä tulee, niin siinä ei suinkaan ole mainistettu n.s. Kansanrintamaliikettä kommunistisen toiminnan kanssa, vaan ainoastaan osoitettu, että kommunistit koettavat käyttää ensin-
mainittua omiin tarkoituksiinsa. Vielä vähemmän muistio sisäl-
tää sitä, että ne yhdistykset ja järjestöt, jotka ajavat nii-
tä asioita, sodan, fasian ja kuolemanrangaistuksen vastusta-
mista, joiden tuli olla n.s. Kansanrintamaliikkeen yhdysiteenä,
olisivat tämän kautta osallistuneet kommunistiseen toimintaan.
Mitä ensinnäkin sodan vastustamiseen tulee, niin on ilman
muuta selvää, että meillä, jossa hallitus ja eduskunta ovat
useampaan kertaan ja ilman erimielisyyttä lausuneet, että meidän
maamme on suhteissaan kaikkiin ulkovaltoihin noudattava rauhan
ja sovinnon politiikkaa sekä pysyvä erillään kaikesta, mikä voi-
si johtaa sen sotaisiin selkkauksiin, ei ole edes ajateltavissa
rauhantyyden leimaamista valtiollaan taholta kommunistiseksi toimin-
naksi. Mitä taas tulee ^{muuten} n.s. Kansanrintaman ohjelmaan otet-
tujen ^{ihm. oikeu.} asiain, niin tietenkin niissä on lupa ja vapaus toimia sa-
moin keinoin, jotka valtiollisessa toiminnassa muutenkin ovat lu-
vallisina. Kun muistiossa on mainittu joukko yhdistyksiä ja järjes-
töjä, niin tämä on tapahtunut siitä syystä, että kommunistien ta-
holta on nimenomaan kopioitettu huomiota niihin järjestöihin, koska
niiden ohjelmiin kuuluu niitä asioita, joiden juuri tuli olla
n.s. Kansanrintaman perustana ja yhdysiteenä. Olen jo vastates-
sani 22 päivänä viime syyskuuta edustaja Arvo Inkilän samaa
asiaa koskevaan kysymykseen lausunut, että mainittujen yhdistys-
ten ja yhteenliittymien yhteydessä on muistiossa, aikaisempien

sanomalenttiteiden nojalla, tarpeettomasti mainittu erinäisten henkilöiden nimet. Tämä on johtunut siitä, että muistion laati, joka ei tässäkään koodin ollut saanut mitään erityisiä ohjeita, on noudattanut samaa menettelyä, jota etsivät keskuspoliisi yleensäkin noudattaa, kun siltä pyydetään tietoa jostakin yhdistyksestä tai järjestöstä. Tällöin mainitaan yhdistyksen tai järjestön perustamisaika, perustajat, tarkoitus ja nykyisen hallituksen kokoonpano. Niille, joita varten muistio laadittiin, olivat nämä nimet enimmäkseen siksi tuttuja, etteivät ne niiden mainitsemisesta asian yhteydessä tienneet mitään erikoisia johtopäätöksiä, ja kerrassaan mainitson ja luvaton onkin esim. sellainen myös julkisuudessa tehty johtopäätös, että henkilöt, jotka vuosia ennen kuin n.s. kansainrintamasta oli mitään tietoa, ovat olleet jostakin luvallista tarkoitusta varten perustamassa yhdistystä, olisivat tällä teolla tieton tai tietämättäänkin tukeneet kommunistien aikeita, saattaneet osallistuneet kommunistiseen toimintaan, ~~johtaneet toimintaa~~ ~~johtaneet toimintaa~~.

Kun julkisuudessa on myös huomautettu, että meillä ei n.s. kansainrintamassa olisi olemassaakaan, niin on tähän muistutettava, että sellainen mielipide ei vastaa kommunistien kiistelystä asiasta, ja sitäpaitsi eräiden muistiossa mainittujen yhdistysten tai järjestöjen taholta on toistuvasti julkaisuissa ja erinäisissä kokouksissa painostettu, että tällainen rintama on jo meillä olemassa sekä suositelleet sitä, jopa ainakin eräissä tapauksissa on myös puolusteltu kommunisteja ja arveltu olevan paikallisen nostaa kysymys uudenlaisesta suhtautumisesta heihin.

Jonkinlaista yhteyttä erinäisten kysymyksessä olevien yhdistysten ja järjestöjen kesken näyttää osoittavan se seikka, että useissa niistä on samoja johtohenkilöitä. Niinpä eräs henkilö on osallistunut seitsemän, kaksi viiden, kaksi neljän ja kymmenen kolmen tällaisen järjestön toimintaan.

Nitä nimenomaan kommunistien osuuteen meillä n.s. kan-

sanrintamaliikkeenä tulee, niin on joidenkin yhdistysten ta-
holta mainittu havaitun, että kommunistit ovat pyrkineet so-
kautumaan niiden toimintaan. Niinkään on kommunisteja ollut
kokouksissa, joita on toimeenpantu n.s. kansainrintaman ohjel-
maan otettujen pyrkimysten hyväksi, eräissäkin ainakin 47, ja
on havaittu heidän koettaneen niissä kokouksissa saada esille
sellaisiakin heitä kiinnostavia kysymyksiä, jotka eivät ole al-
kuaan kokouksen ohjelmaan kuuluneet. Myttämmin näyttää liian kuiten-
kin rauenneen melkein tyhjiin.

Tarkastettaessa sitä kysymystä, kuinka on ollut mahdol-
lista, että ~~muistio~~ ^{muistio} ~~on voimut aikansaada niin suurta levotte-~~
~~muutta, ja~~ ^{pitkälle menoviä} ~~johtopäätöksiä,~~
kun on tapahtunut, lienee syy löydettävissä, paitsi edellä
viittaamistani päätelmistä sekä muistion eräissä kohdissa
~~ta~~ ^{harkkajohdantavastat} ~~sanonnasta,~~ kahdesta eri
seikasta. Ensimmäinen muistio, mikäli se on ollenkaan julkais-
tu, on saatettu julkisuuteen suuresti lyhennettynä ja nimen-
omaan jättämällä pois tärkeitä, alkuperäisistä lähteistä saatu-
ja tietoja, jotka olisivat olleet tarpeen muistion eräiden
kohtien oikein ymmärtämiseksi. Mutta vielä enemmän näyttää vai-
kuttaneen se, että muistiota ei ole näin lyhennettynäkään y-
leensä julkaistu, vaan ainoastaan selostettu, ja kun tällainen
seloetus on kuljennut sanomalehdestä toiseen ja suusta suuhun,
on se lopulta tullut sisältämään sellaista, mitä muistiossa ei
ole tarkoitettu. Mutta olipa tämän seikan laita kuinka tahaa-
sa, syvästi valitettava on, että muuteettomia kansalaisia koh-
taan on aivan aiheetta herätetty epäluuloja siitä, että he
olisivat jollakin tavoin joutuneet avustamaan kommunistien puu-
hia.

Välikysymyksen perusteluissa esiintyy kysymyksessä olevaan
muistioon näiden sanoja ~~johtopäätöksiä,~~ joita jul-
kisudessa muutenkin on tehty. Niinpä lausutaan, että muistio-
ossa oli, kuten virheellisesti sanotaan, "raportissa", koetet-
taisiin "saattaa suuri joukko kansalaisia taikka heidän järjes-

töihin epäilyksenalaisiksi osallistumisesta kommunistiseen toimintaan", vaikka tätä ei muistiossa ole tarkoitettu. Edelleen sanotaan, että muistiossa koetettaisiin "johdonmukaisesti tehdä uskottavaksi, että meidän maassamme samoin kuin muuallakin maailmassa tapahtuva toiminta tasavallan, kansanvallan, sanan ja ajatuksen vapauden ynnä muiden kansalaisvapauksien sekä rauhan puolesta samoin kuin työskentely fasismia, sotakihoitusta ja kuolansuoranguistusta vastaan olisi kommunistiselta taholta synnytetty ja johdettu", vaikka muistiossa on ainoastaan todettu kommunistien pyrkivän käyttämään tällaista toimintaa omiin tarkoituksiinsa. Myöskään ei pidä paikkansa se väite, että etsivä keskuspoliisi ~~on ollut samankaltaisissa suhteissa~~ olisi "asettunut vapamielisten aatteiden ja pyrkimysten tuomariksi samalla antaen ymmärtää, että vain oikeistolaiset aatteet ja järjestöt olisivat valtiollisesti luotettavia." Virheellinen on niinikään se tieto, että ^{eräs valikapsynurien} ~~se olisi~~ maalaisyhteiskoulun opettaja olisi toimestaan erotettu.

Palatakseni vielä kysymyksessä olevaan muistioon, on sen joutuminen tunnoistuneen ja sitä tietä julkisuuteen joutunut väärinkäsityksestä. Kun nimittäin muistio oli toimitettu luottamuksellisesti nähtäväksi oikeusministeriön yhdistysrekisteritoimiston ^{pidäkselle} ~~huoleksi~~ ja oikeusministeriössä oli tultu siihen tulokseen, että Ihmisoikeuksien liiton rekisteröimistä koskevassa asiassa oli hankittava Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden lausunto, tiedus-teli sanottu virkamies, voitaisiinko muistio esittää oikeudelle. Tähän vastattiin kieltävästi, mutta Käytyjen neuvottelujen jälkeen suostuttiin, etsivän keskuspoliisin päällikön ollessa ulkonailla, siihen, että muistio, eräissä kohdissa lyhennettynä, voitaisiin näyttää ayyttäjälle ja, mikäli hän katsoisi tarpeelliseksi, oikeuden jäsenille. Väärinkäsityksen johdosta muistio sitten liitettiin oikeusministeriössä asiakirjoihin ja joutui oikeuden pöytäkirjaan. Muistion oikeuteen toimittaminen ei siis tapahtunut etsivän keskuspoliisin aloitteesta eikä edes sen suostumuksella, ja oli, kun muistion näyttämiseen ayyttäjälle ja oikeuden jäsenille, tosin epäillen, suostuttiin, tarkoituksena teh-

11
i. vasta.
leke!

dä näille mahdolliseksi tutustua kominternin ja Suomen kommunistien puoleen edellä kerrottuihin päätöksiin ja pyrkimyksiin, joita muistiossa oli selostettu.

Jotta tällaiset valitettavat tapaukset voitaisiin välttää, on etsivän keskuspoliisin toimintaa varten jo aikaisemmin annettuja, edellä lyhyesti selostamani ohjeita jälleen tehostettu, ja on etsivän keskuspoliisin päällikkö myös siitä antanut täydentäviä määräyksiä. Lisäksi on valtioneuvoston määräyksestä toimitettu tutkimuksia niistä puutteellisuuksista, joita etsivän keskuspoliisin toiminnassa ehkä saattaa olla. Näissä tutkimuksissa saavutettujen tulosten nojalla on myös annettu eräitä ohjeita erittäinkin siitä, että sellaisissa selostuksissa, joista nyt on kysymys, on noudatettava samaa asiallisuutta ja objektiivisuutta kuin ulospäin menevissä lausunnoissa ja tiedotuksissa, ja että tällaisia selostuksia ei ilman eri lupaa saa antaa muille kuin niille, joita varten ne on laadittu. On myös asetettu erityinen toimikunta asiaa tutkimaan ja laatimaan ehdotukset tarpeellisiksi ehkä havaituiksi uusiksi ohjeiksi, ja tul-
laan, sitten kuin asia on kaikin puolin selvitetty, vielä edelleen harkitsemaan keinoja, joiden avulla voitaisiin aikaansaada, että sellaiset seuraukset, joita kysymyksessä olevasta muistiosta on johtunut ja joita etsivä keskuspoliisi itse on enimmäin va-
littanut, vältettäisiin. Hallitus tulee läheltä seuraamaan etsivän keskuspoliisin toimintaa ja huolehtimaan siitä, että se hoitaa arkaluonteisen tehtävänsä niin, että se ei missään tapauksessa häiritse kansalaisten luvallisia toimia ja harrastuksia eikä toiminnassaan lakia ja hyviä tapoja noudattavia järjestöjä tai kansalaisia saateta väärään tai epäilyttävään valoon. Mitä välikysmyksen toiseen osaan tulee, niin pitäisi sen, mitä edellä olen lausunut, riittää niiden väärin johtopäätösten hälventämiseen, joita kysymyksessä olevan muistion perusteella on erinäisiin yndistyk-
siin ja henkilöihin näiden tehty.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistusvaliokunnan kokouksesta, joka pidettiin tarkistajain huoneessa eduskuntatalossa 10 p:nä marraskuuta 1936. Saapuvilla olivat: Aattela, Fagerholm, Kivisalo, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lonkainen, Malkamäki, Marttila, Pekkala, Ryömä, H., Tanner, Wiik ja Voionmaa sekä ryhmän jäsenet Lepistö ja Sundström. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Kysely kauppa- ja teollisuusministerille.

Esiteltiin ryhmän jäsenen, tov. Sundströmin laatima luonnos kyselyksi kauppa- ja teollisuusministerille. (Liite 1) Kysely päättyi seuraaviin ponsiin:

"Onko herra kauppa- ja teollisuusministeri kiinnittänyt huomiota siihen, että vanhentuneeseen ruokajärjestykseen nojautuen lukuisat suomalaiset laivanvarustajat omistamillaan laivoilla tarjoavat miehistölle kelvotonta ruokaa, josta seikasta viranomaisetkin ovat todistuksensa antaneet, sekä

onko herra kauppa- ja teollisuusministeri ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin esiintyneiden epäkohtien korjaamiseksi?"

Hyväksyttiin eduskunnalle jätettäväksi.

2 §.

Kirjelmä valtioneuvostolle ja lähetystön valinta.

Esiteltiin ryhmän jäsenen, tov. Lepistön laatima luonnos kirjelmäksi valtioneuvostolle. (Liite 2) Kirjelmä päättyi seuraaviin ponsiin:

"...Siksi odotamme, että hallitus kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla toimii metsätyöläisten oloissa ilmenevien epäkohtien poistamiseksi

tehostamalla työpalkkatarkkailua

ja järjestämällä yleisiä, kunnollisesti pal-

kattuja töitä alipalkatuille alueille siten vaikuttaen
työpalkkatason korottamiseen; sekä

ryhtyisi toimenpiteisiin metsätyöläisten
asunto-olojen korjaamiseksi."

Pekkala: Kirjelmä lähetetään aivan oikeaan
aikaan hallitukselle, sillä ministeri Lahdensuo suunnit-
telee taaksepäin menoa työpalkkatarkkailussa ja metsä-
työläisten asiain valvomisessa.

Lepistö: Metsätyöläisten palkat ovat monin
paikoin kovin alhaiset. Työläiset olisi saatava puhumaan
asiansa puolesta. Jonkun työväen keskusjärjestön puoles-
ta olisi lähetettävä pari miestä kiertämään alipalkatuil-
la alueilla. Kertoi esimerkkejä palkkatarkkailun tulok-
sellisuudesta. Hallituksen puheille olisi lähetettävä
pari ryhmän jäsentä.

Kivisalo: Kannatti Lepistön ehdotusta.

Keskustelun päätyttyä päätettiin lähettää
kirjelmä valtioneuvostolle ja valittiin kolme jäsentä
käsittävää lähetystä käymään hallituksen puheilla. Lähe-
tystöön kuuluvat T a n n e r , L e p i s t ö ja J. R a a -
t i k a i n e n .

Päätettiin pyytää S A K:ttoa järjestämään
sopivien henkilöiden käynnin alipalkatuilla alueilla.
Ryhmän varoista myönnettiin 500 markkaa matkakulujen
maksamiseksi.

3 §.

Ryhmälle saapuneita kirjelmiä.

Esiteltiin ryhmälle saapuneet poliisien,
rataavartijain ja veturimiesten kirjelmät, joissa kos-
keteltiin hallituksen esittämän 20 miljoonan markan
jakamista viran- ja toimenhaltijain palkankorotuksia
varten.

Merkittiin saapuneiksi ja jätettiin val-
tiovarainvaliokunnan meikäläisille jäsenille.

4 §.

Ryhmän jäsenille yhteinen illanvietto.

Päätettiin asettaa kolme jäsentä käsittävä
toimikunta valmistelemaan yhteistä illanviettoa
ryhmän jäsenille. Toimikuntaan valittiin: Lehto-
koski, Sillanpää ja Kuusisto ja määrättiin sen ko-
oonkutusuajaksi Lehtokoski.

5 §.

Ryhmän jäsenten opiskelun järjestäminen.

Lehtokosken ehdotuksen perusteella päätettiin
asettaa kolme jäsentä käsittävä toimikunta suun-
nittelemaan ryhmän jäsenten opiskelun käyntiinsaattamis-
ta ja järjestämistä. Toimikuntaan valittiin: Lehtokos-
ki, Wiik ja Voionmaa.

6 §.

Lomanpyyntö.

Wiik pyysi lomaa eduskuntatyöstä 13/11-19/11-36
väliseksi ajaksi.

Pyyntöön suostuttiin.

V a k u u d e k s i :

Hugo Rattila
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

W. J. J. J.
Puheenjohtaja.

ainaa. Oulun joutua karkotettiin pois maasta. Karkotettiin
siipikarjan alasta, mutta suuria karkotuksia ei ollut.
Y.m. maapuu maastopuusta viittä. Maapuu maastopuusta
alalla maapuu on erittäin hyvä maastopuusta. Maapuu
kin maastopuusta pitempi joutua maastopuusta.
On kohtuuton, että maastopuusta maapuu maastopuusta
tan maapuu joutua 20 - 25 maastopuusta maastopuusta.
Maapuu on erittäin maastopuusta maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.

VALTIONEUVOSTOLLE.

Maastopuusta maapuu maastopuusta maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.

Työpaikkatarkkailussa maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.
Maapuu maastopuusta maapuu maastopuusta.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on viimeisten
vuosien kuluessa joutunut usein kiinnittämään valtiovallan
huomiota työläisten palkkausoloihin. Eduskunta on kehoitta-
nut hallitusta toimimaan niin, että palkkataso maassamme
nousisi. Työpalkkain kohoamista onkin eri ammattialoilla ol-
lut viime aikoina hiljaksen havaittavissa, mutta metsä-
työläisten alhaisista työpalkoista saadaan yhä uudelleen tie-
toja.

Sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle on ilmoi-
tettu eri puolilta maata, että valtion työpaikkatarkkailu-
lautakunnan erittäin vaatimattomia palkanormeja edelleenkin
metsätyöissä alitetaan. Mainittujen ilmoitusten perusteella
on havaittavissa, että erikoisesti koko laaja Pohjanmaa

aina Oulun joesta Satakuntaan asti muodostaa yhtenäisen alipalkatun alueen, mutta myöskin Savosta ja Karjalasta y.m. saapuu samantapaisia vietoja. Kun puutavaraliikkeen alalla maassa on erittäin hyvät suhteet, olisi myöskin metsätyöläisten pitänyt päästä niistä osallisiksi. On kohtuutonta, että metsäsiihin täysin tottuneiden miesten ansiot jäävät 20 - 25 markkaan päivässä. Hämmästyttävää on että metsähallituksenkin hankintatyömailla on todettu maksettavan yhtä alhaisia työpalkkoja. Työpalkat metsäsiissä ovat vihdoinakin saatava korjatuiksi. Sikäi valtion harjoittamaa työpalkkatarkkailutoimintaa olisi niin tehostettava, että sen avulla voitaisiin työnantajat velvoittaa maksamaan edes kohtuulliset työpalkat.

Työpalkkatarkkailussa saamamme tiedon mukaan on jaettu 14 eri palkka-alueisiin. Kuitenkin palkkatarkkailijoita on kaikkiaan vain 12, joten he eivät riittävän nopeasti kykene tarkkailuja suorittamaan. Nyt, joulolin hakkuutyöt ovat päässeet parhaaseen alkunsa, pitäisi tarkkailutoimintaa voida tehokkaasti suorittaa. Sientähden palkkatarkkailijain lukumäärää olisi lisättävä niin, että he ennättäisivät mahdollisimman usealle työmaalle sekä että he myöskin voisivat jälkitarkkailulla todeta, onko työpalkkoja korjattu. Palkkatarkkailijain pitäisi sopivalla tavalla saattaa työntekijäin tietoon osoitteensa, sanoin kuin sillä tavoin työläiset voisivat heille valituksensa jättää. Voitaisiinhan ajatella, että palkkatarkkailijat etsisivät kultakin työmaalta tai paikkakunnalta työntekijäin luottamusta nauttivia henkilöitä, jotka ottaisivat vastaan ja välittäisivät tietoja työolojen kehityksestä työtarkkailijoille.

Palkkatarkkailussa ei liene tarkoitus, että parhaiden työntekijäin ansioitten perusteella palkanormit todettaisiin, vaan että työmaan kaikkien työntekijäin keskimääräinen ansio tulisi mainituksi keskipäiväm-